

AMO.CZ

LISTOPAD 2016

BACKGROUND REPORT | XXII | OSN | ECOFIN | 01

Reforma brettonwoodských institucí

Jakub Kopriva

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

1 Úvod

Píše se 1. červenec roku 1944. Od vylodění v Normandii uplynul téměř měsíc, porážka Německa je tak již sice v dohledu, ale Spojence od vítězství v Evropě dělí ještě necelý rok. Situace v Pacifiku není o nic příznivější, Japonsko stále drží důležité pozice, nakonec se bude bojovat až do srpna následujícího roku.¹

Přestože válka není u konce, scházejí se v městečku Bretton Woods v americkém státě New Hampshire zástupci 44 spojeneckých zemí na Měnové a finanční konferenci Spojených národů (dále Brettonwoodská konference)^{2,3}. Cílem této konference bylo zejména ustavit pro poválečné období takový mezinárodní měnový a finanční systém, který umožní efektivní obnovu válkou zničených zemí a podpoří mezinárodní obchod, skrze něj pak ekonomický růst společně se snížením nezaměstnanosti. Právě stálé zvyšování objemu mezinárodního obchodu považovaly Spojené státy a Spojené království, hlavní hospodářské velmoci mezi Spojenci, za velmi důležitou pojistku míru a stability pro poválečná léta. Kolaps mezinárodního obchodu ve 30. letech a související měnové problémy totiž podle nich byly jednou z hlavních příčin vypuknutí války.⁴

Výsledkem Brettonwoodské konference byl mimo jiné vznik Mezinárodního měnového fondu⁵ (*International Monetary Fund*, dále také IMF nebo Fond) a Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj⁶ (*International Bank for Reconstruction and Development*, dále také IBRD). Obě tyto tzv. brettonwoodské instituce fungují dodnes, IBRD jako hlavní součást Světové banky (*World Bank*, dále také WB).

Během více než 70 let své existence ale, stejně jako světová ekonomika, prošly řadou změn a nyní již hrají mnohem méně důležitou roli než v 50. či 60. letech 20. století. S ubíhajícím časem od konce druhé světové války Světová banka začala přesouvat své aktivity od poválečné rekonstrukce k podpoře rozvoje a dnes poskytuje finanční a technickou pomoc rozvíjejícím se zemím.⁷ Mezinárodní měnový fond, který byl až do roku 1971 strážcem tzv. brettonwoodského systému pevných směnných kurzů, se dnes věnuje udržování stability světového měnového systému, poskytuje svým členům technickou asistenci a pomáhá jim řešit problémy s platební bilancí.⁸

Ačkoliv se mezinárodní společenství shoduje na tom, že Fond i Světová banka plní důležité úlohy a že cíle jejich činnosti jsou správné, ozývá se kritika, že brettonwoodské instituce jsou nastaveny ve prospěch západních států. Hlasovací síla

¹ A Timeline of WWII (1939-1945). In: *What did you do in the War, Grandma?: An Oral History of Rhode Island Women during World War II* [online]. Brown University, 1997 [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: http://cds.library.brown.edu/projects/WWII_Women/NewTimeline.html

² Jako Spojené národy se v roce 1944 označovalo 44 spojeneckých zemí, které bojovaly proti státům Osy pod vedením Německa, Japonska a Itálie. Mnohé ze zemí však na Brettonwoodské konferenci zastupovaly jejich exilové vlády, mezi nimi třeba Československo. Ze Spojených národů vznikla v červnu 1945 dnešní Organizace spojených národů.

³ Proceedings and Documents Issued at the Conference: President Roosevelt's message. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 71. Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

⁴ Proceedings and Documents Issued at the Conference: Secretary Morgenthau's address after elected Permanent President of the Conference. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 79-83. Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

⁵ Pro více informací viz oficiální webová stránka <http://www.imf.org/>.

⁶ Pro více informací viz oficiální webová stránka <http://www.worldbank.org/>.

⁷ World Bank Group Archives: History. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/archives/history>

⁸ IMF Chronology. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/exr/chron/chron.asp>

státu ve výkonných orgánech IMF i WB je totiž přímo úměrná velikosti jeho vkladu, což přispívá k tomu, že například státy G7 drží v obou institucích více než 40 % hlasovacích práv nebo že díky své hlasovací síle mají Spojené státy jako jediné možnost vetovat některá rozhodnutí IMF i WB. Mnohé země navíc poukazují na to, že se západní dominance negativně promítá na činnosti bretonwoodských institucí. Některé státy Latinské Ameriky například ostře kritizovaly IMF za nedávnou pomoc Řecku.⁹

Nejméně již druhé desetiletí zaznívají na mezinárodní scéně hlasy po reformě rozhodovacích procesů v bretonwoodských institucích tak, aby reflektovaly změny v globální ekonomice. Především jde o to umožnit nerozvinutým zemím na ekonomickém vzestupu navýšit jejich vklady, a tedy automaticky i váhu jejich hlasů, aby tato odpovídala jejich zvyšujícímu se hospodářskému významu. V nedávné době se začalo na mezivládní úrovni hovořit i o možnosti zbavit USA práva veta v obou institucích.¹⁰ Diskuze o reformě se ale neomezují jen na proces rozhodování, některé státy žádají, aby se bretonwoodské instituce začaly více věnovat doposud opomíjeným oblastem, u Světové banky jsou to investice do infrastruktury a u Fondu jde o pomoc rozvíjejícím se zemím a spolupráci s uskupeními regionální finanční a měnové spolupráce.

Cílem tohoto materiálu je představit vznik a vývoj bretonwoodského systému, popsat, jak se měnily poslání a pravomoci Mezinárodního měnového fondu a Světové banky a jakou roli tyto instituce hrají na poli mezinárodní ekonomické spolupráce dnes, a shrnout relevantní návrhy na jejich reformu.

2 Vznik bretonwoodských institucí

2.1 Bretonwoodská konference a její pozadí

Delegace 44 zemí Spojených národů, které se na pozvání amerického prezidenta Franklina Roosevelta shromáždily na Bretonwoodské konferenci, před sebou měly vskutku nelehký úkol: shodnout se na formě spolupráce, která jim zaručí dobré a stabilní hospodářské vztahy.¹¹ Po ekonomicky turbulentních 30. letech, kdy se svět potýkal s následky Velké hospodářské krize z roku 1929, a následujících válečných letech měla mezinárodní spolupráce zaručit zvyšování výroby, zaměstnanosti a prosperity ve všech zemích, ale zejména měla přispět k zachování míru.¹² Ačkoliv téměř všechny předchozí pokusy o ustavení nějakého světového uspořádání pro ekonomické účely selhaly,¹³ díky velmi specifické shodě tří důležitých okolností se

⁹ SPIEGEL, Peter. Latin American countries rail against IMF over Greek bailout. In: Financial Times: Eurozone Economy [online]. 2013 [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/41aebbb4-f9cb-11e2-b8ef-00144feabdco>

¹⁰ HOUSE, Brett. It's the US that has the most to lose if Congress keeps blocking IMF reform. In: Quartz: Republican Guard [online]. 2015 [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://qz.com/342144/its-the-us-that-has-the-most-to-lose-if-congress-keeps-blocking-imf-reform/>

¹¹ Proceedings and Documents Issued at the Conference: Secretary Morgenthau's address after elected Permanent President of the Conference. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 79-83. Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

¹² Proceedings and Documents Issued at the Conference: President Roosevelt's message. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 71. Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

¹³ Londýnská konference (1933), Trojstranná dohoda z roku 1936 a jiné.

podářilo toto obecné zadání přetavit do konkrétního institucionálního rámce, tzv. brettonwoodského systému.¹⁴

První z těchto tří okolností bylo to, že se mezi ekonomy podařilo dosáhnout širokého konsenzu o příčinách Velké hospodářské krize ve 30. letech a o opatřeních, která by měla zabránit opakování této hospodářské katastrofy.¹⁵ Velká hospodářská krize začala na konci roku 1929 krachem newyorské burzy, z USA se rychle rozšířila do celého světa.¹⁶ Po krachu newyorské burzy totiž začalo docházet k náhlým tokům velkého množství kapitálu, což destabilizovalo systém zlatého standardu zejména v USA a v Evropě.¹⁷ Spojené státy a evropské země totiž udržovaly systém pevných směnných kurzů mezi svými měnami – toto uspořádání bylo udržován tím, že jednotka každé měny byla u centrální banky, která tuto měnu emitovala, směnitelná za pevně stanovené množství zlata. Rozkolísání systému pevných směnných kurzů vedlo k poklesu objemu mezinárodního obchodu a mezinárodních investic, což vedlo ke značnému ekonomickému propadu všech zemí a k obrovskému růstu nezaměstnanosti. V případě evropských zemí byly následky Velké hospodářské krize posíleny ještě tím, že jejich hospodářství byla stále zatížena následky první světové války.¹⁸

Státy tak začaly snažit chránit své hospodářství před konkurencí zvenci zavedením importních cel a snižováním hodnoty své měny (tzv. devalvací či depreciací).¹⁹ Importní cla měla podpořit domácí výroby na domácím trhu tím, že zdrazí výrobky ze zahraničí, devalvace měla podpořit domácí výrobky na zahraničních trzích tím, že je zlevní oproti ostatním. Současné zavádění těchto opatření mnoha zeměmi ale vedlo k tomu, že jejich kladné účinky byly zanedbatelné, což vedlo k dalšímu zvyšování cel a k tzv. kompetitivní devalvací²⁰. Mnozí označovali tuto situaci jako měnovou, případně hospodářskou válku. V konečném důsledku na zavádění těchto opatření prodělaly všechny země a krize se jen prohloubila. Odhaduje se, že se objem mezinárodního obchodu mezi lety 1929 a 1933 snížil až na třetinu.²¹

Situaci 30. let a její důsledky shrnul americký ministr financí Henry Morgenthau v zahajovacím projevu Brettonwoodské konference takto: „Viděli jsme velkou hospodářskou tragédií naší doby, [...], viděli jsme nezaměstnanost a strádání,

¹⁴ JAMES, Harold. The multiple contexts of Bretton Woods. *Oxford Review of Economic Policy*, 2012, 28.3: 411-430. Dostupné také z: https://www.princeton.edu/system/files/research/documents/james_the_multiple_contexts_of_bretton_woods.pdf

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ PELLIS, Richard H. a Christina D. ROMER. Great Depression. In: *Encyclopaedia Britannica*[online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Great-Depression>

¹⁷ BORDO, Michael D. The Bretton Woods International Monetary System: A Historical Overview. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993, s. 3-108. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905. Dostupné také z: <http://www.nber.org/chapters/c6867.pdf>

¹⁸ HATTON, Timothy J., et al. Labour Markets in Recession and Recovery: The UK and the USA in the 1920s and 1930s. *The Great Depression of the 1930s: Lessons for Today*, 2012, 328-357.

¹⁹ BORDO, Michael D. The Bretton Woods International Monetary System: A Historical Overview. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993, s. 3-108. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905. Dostupné také z: <http://www.nber.org/chapters/c6867.pdf>

²⁰ Vysvětlení pojmu a dalších pojmů týkajících se monetární politiky můžete nalézt v BGR z XX. ročníku Pražského studentského summitu Vliv směnných kurzů na mezinárodní obchod (<http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Vliv-sm%C4%Bnn%C3%BDch-kurz%C5%AF-na-mezin%C3%A1rodn%C3%AD-obchod-WTO.pdf>) nebo můžete hledat přímo na internetové encyklopedii ekonomických pojmů Investopedii (například viz právě <http://www.investopedia.com/terms/c/competitive-devaluation.asp>).

²¹ History: Cooperation and reconstruction (1944-71). *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/histcoop.htm>

*nepoužívané stroje a zničený blahobyt. Viděli jsme, jak se někde jejich oběti staly obětmi demagogů a diktátorů. Viděli jsme, jak zmatení a hořkost zrodily fašismus a nakonec válku.*²²

Na přelomu 30. a 40. let se mezi ekonomy ustavil zmíněný konsenzus, že zásadní podíl na bezprecedentní ekonomické katastrofě Velké hospodářské krize nesly nekontrolované toky kapitálu, které narušily systém zlatem garantovaných pevných směnných kurzů, že navázání měn přímo na zlato omezilo možnost států reagovat na změny v hospodářské situaci, což se projevilo právě na začátku krize, ale že přes to jsou pevné směnné kurzy pro hladký průběh mezinárodního obchodu nepostradatelné. Významným proponentem těchto názorů byl britský ekonom John M. Keynes, jehož vliv velmi pomohl k širokému přijetí těchto názorů. Byl to také Keynes, který jako první na straně Spojenců začal v roce 1940 zpracovávat plán na poválečné ekonomické uspořádání světa. Třebaže byly práce Keynese hlavním intelektuálním podkladem jednání na Brettonwoodské konferenci, její výsledky odrážely myšlenky jeho plánů jen v základech.²³

Spojené království, které v Bretton Woods Keynes reprezentoval a pro něž své plány zpracovával, totiž bylo jen stínem vojenské a obchodní velmoci, již bylo před první světovou válkou. Aby se vůbec mohlo ubránit německému útoku v letech 1940 a 1941, muselo hledat materiální a finanční pomoc ve Spojených státech. Jakkoliv mohla být Rooseveltova administrativa nakloněna britským zájmům, před tím, než se Spojenému království dostalo oficiální pomoci skrze Dohodu o půjčce a pronájmu²⁴, musela britská vláda značnou část majetku svých občanů v USA znárodnit a pak prodat, aby mohla od amerických společností nakoupit životně potřebný vojenský materiál. V roce 1944 čerpala vojenskou a hospodářskou pomoc od americké vlády značná část Spojenců.²⁵ Vyjednávací pozice USA pro jednání na Brettonwoodské konferenci tak byla téměř neotřesitelná. Tento primát Spojených států byl jednou z okolností, která vedla k úspěchu jednání v Bretton Woods.²⁶ Rooseveltova administrativa byla odhodlána této pro ni příznivé situace využít a mimo výše zmíněných ušlechtilých cílů chtěla nový světový měnový a finanční systém vytvořit tak, aby jí umožnil zachovat si ekonomické prvenství a smluvně zakotvit postavení dolaru jako mezinárodní měny.²⁷

Svůj úspěch si Spojené státy pojistily způsobem, jakým Brettonwoodskou konferenci pořádaly: konferenci svolal prezident Roosevelt, ten rovněž oficiálně pozval všechny zúčastněné země, hlavně se ale na konferenci projednávaly pouze návrhy z dílny amerického ministerstva financí. Tyto návrhy sice byly od svého vzniku v roce 1943 projednávány nejprve se Spojeným královstvím a následně také s ostatními Spojenci, ovšem k zásadním změnám v nich nedošlo. Vzhledem k hospodářské převaze Spojených států, největšího světového věřitele, a Spojeného království, které ještě kontrolovalo obrovské impérium, se v Bretton Woods spíše než o mezinárodní konferenci jednalo o rozhovory mezi USA a Británií, kterých se

²² Proceedings and Documents Issued at the Conference: Secretary Morgenthau's address after elected Permanent President of the Conference. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 79-83. Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

²³ JAMES, Harold. The multiple contexts of Bretton Woods. *Oxford Review of Economic Policy*, 2012, 28.3: 411-430. Dostupné také z:

https://www.princeton.edu/system/files/research/documents/james_the_multiple_contexts_of_bretton_woods.pdf

²⁴ Pro více informací viz <https://history.state.gov/milestones/1937-1945/lend-lease>.

²⁵ STEIL, Benn. *The battle of Bretton Woods: John Maynard Keynes, Harry Dexter White, and the making of a new world order*. Princeton: Princeton University Press, 2013. ISBN 9780691149097.

²⁶ JAMES, Harold. The multiple contexts of Bretton Woods. *Oxford Review of Economic Policy*, 2012, 28.3: 411-430. Dostupné také z:

https://www.princeton.edu/system/files/research/documents/james_the_multiple_contexts_of_bretton_woods.pdf

²⁷ STEIL, Benn. *The battle of Bretton Woods: John Maynard Keynes, Harry Dexter White, and the making of a new world order*. Princeton: Princeton University Press, 2013. ISBN 9780691149097.

účastnily i další státy.²⁸ Přičemž ani Británie nebyla v postavení, kdy by mohla dosáhnout zásadních změn v projednávaných amerických návrzích. Situaci ale významně usnadňovalo to, že mezi ekonomy i vládami zemí Spojenců, včetně USA, existoval konsenzus o tom, že je nový světový měnový systém třeba, a také o tom, jak by měl být ustaven – to byla třetí okolnost, která přispěla k úspěchu Brettonwoodské konference.²⁹

Nejvýznamnější názorový rozdíl panoval mezi účastníky konference v otázce mezinárodního obchodu. Spojené státy, tehdy největší světový vývozc, trvaly na prosazování volného obchodu, na odstraňování obchodních překážek, jako jsou cla, kvóty nebo exportní podpory, a na významná omezení jejich uvalování. Naopak Keynes se za Británii přimlouval za zachování možnosti států regulovat svou účast v mezinárodním obchodu, aby tak mohly co nejvíce ovlivňovat svou ekonomickou situaci, zejména s ohledem na zaměstnanost, avšak také aby si Británie mohla zachovat preferenční přístup na trhy ve svých koloniích, ze kterého významně profitovala.³⁰

2.2 Brettonwoodský systém

Jednání na Brettonwoodské konferenci probíhala převážně ve třech jejích komisích a na plénu. První komise vedená Harrym D. Whitem, vysokým úředníkem amerického ministerstva financí a hlavním autorem projednávaných návrhů, se věnovala diskuzi o Mezinárodním měnovém fondu (v některých materiálech konference se o něm hovoří také jako o Stabilizačním fondu Spojených národů). Druhá komise vedená lordem Keynesem se zabývala projednáváním plánů na zřízení Banky pro obnovu a rozvoj (slovo „mezinárodní“ bylo do názvu přidáno během konference). Třetí komise vedená Eduardem Suárezem, mexickým ministrem financí, měla na programu „další prostředky mezinárodní hospodářské spolupráce“, svou práci zaměřila například na roli stříbra v mezinárodním měnovém systému a na problematiku majetku nepřátelských zemí a jejich představitelů, uloupených statků a souvisejících otázek.³¹

Primárním cílem konference byla dohoda na ustavení Mezinárodního měnového fondu, a tím pádem ustavení mezinárodního měnového systému, naproti tomu bylo považováno za možné, že dojde k dohodě o zřízení Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj, a toto téma bylo zařazeno na pořad jednání, ale nebylo prioritou.³² Zatímco se totiž na Brettonwoodské konferenci jednalo o téměř hotovém návrhu ustavení Mezinárodního měnového fondu, o návrzích na zřízení Fondu se od roku 1943 vedla podrobná jednání, která vyvrcholila přípravou konferencí v červnu 1944 v Atlantic City³³, o přípravě zřízení Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj se téměř

²⁸ Ibidem.

²⁹ JAMES, Harold. The multiple contexts of Bretton Woods. *Oxford Review of Economic Policy*, 2012, 28.3: 411-430. Dostupné také z:

https://www.princeton.edu/system/files/research/documents/james_the_multiple_contexts_of_bretton_woods.pdf

³⁰ Ibidem.

³¹ Proceedings and Documents Issued at the Conference: Final Act. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*.

Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 927-942. Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

³² Proceedings and Documents Issued at the Conference: Invitation of the United States of America to the Conference. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 3-5. Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

³³ RASMINSKY, Louis. Proceedings and Documents Issued at the Conference: Report of Commission I (International Monetary Fund) to the Executive Plenary Session, July 21, 1944. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 864-870.

Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

nediskutovalo.³⁴ Ani jednání o zřízení Fondu však nebyla jednoduchá, vzrušeně se jednalo o určování kvót jednotlivých členů, zástupcům Británie se také podařilo docílit toho, aby Fond nemohl přímo zasahovat do vnitřních hospodářských záležitostí jednotlivých členů.³⁵

Díky velkému nasazení delegátů zejména druhé komise byly na závěrečném zasedání předloženy a schváleny Články dohody o Mezinárodním měnovém fondu a Články dohody o Mezinárodní bance pro obnovu a rozvoj jako přílohy Závěrečného aktu Brettonwoodské konference. Tímto došlo k vytvoření brettonwoodského systému. Hlavní zásady tohoto systému byly vtěleny do Článků dohody o IMF³⁶, Článků dohody o IBRD³⁷ a do Závěrečného aktu Brettonwoodské konference³⁸:

- **Systém stabilních směnných kurzů**

Úkolem IMF je podporovat stabilitu směnných kurzů a bránit kompetitivní depreciaci.³⁹ Jsou stanoveny fixované směnné kurzy měn členů IMF (tzv. *par value*) vůči americkému dolaru, jeho hodnota je fixována vůči zlatu v poměru 35 amerických dolarů za trojskou unci.⁴⁰ Každý člen je povinen spolupracovat s Fondem na udržení stability směnných kurzů a musí dohlížet na to, aby byl při transakcích pevný kurz dodržován.⁴¹ Změnu pevného směnného kurzu může člen provést pouze po konzultaci a případném povolení od Fondu,⁴² jinak mu hrozí sankce.⁴³ Členové Fondu mají právo od něj čerpat prostředky k nápravě krátkodobých výkyvů v platební bilanci, které by mohly destabilizovat pevný směnný kurz.⁴⁴ Členové Fondu mají také směřovat k tomu, aby jejich měna byla volně směnitelná pro účely běžných mezinárodních plateb.⁴⁵

- **Kontroly kapitálových toků**

Členové IMF mají právo omezovat pohyby kapitálu.⁴⁶ Člen dokonce musí zabránit takovým tokům kapitálu, které by vyvedly z jeho území prostředky Fondu.⁴⁷

- **Podpora mezinárodního obchodu a odstraňování obchodních překážek**

Fond má usnadňovat rozšiřování mezinárodního obchodu a růst jeho objemu. Účastníci Brettonwoodské konference v části VII Závěrečného aktu vyzývají k odstranění překážek mezinárodního obchodu a k dalším

³⁴ THEUNIS, Georges. Proceedings and Documents Issued at the Conference: Report of Commission II (International Bank for Reconstruction and Development) to the Executive Plenary Session, July 21, 1944. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 1100-1105. Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

³⁵ STEIL, Benn. *The battle of Bretton Woods: John Maynard Keynes, Harry Dexter White, and the making of a new world order*. Princeton: Princeton University Press, 2013. ISBN 9780691149097.

³⁶ Proceedings and Documents Issued at the Conference: Annex A of the Final Act. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 942-984.

Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

³⁷ Proceedings and Documents Issued at the Conference: Annex B of the Final Act. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 984-1014.

Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

³⁸ Proceedings and Documents Issued at the Conference: Final Act. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 927-942. Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

³⁹ Článek I, bod (ii) Článků dohod o IMF (1944).

⁴⁰ Článek IV, část (1), bod (a) Článků dohod o IMF (1944).

⁴¹ Článek IV, část (4), body (a) a (b) Článků dohod o IMF (1944).

⁴² Článek IV, část (5), body (a) – (c) Článků dohod o IMF (1944).

⁴³ Článek IV, část (6) Článků dohod o IMF (1944).

⁴⁴ Článek I, bod (v) Článků dohod o IMF (1944).

⁴⁵ Článek I, bod (iv) a článek VIII, část 2 Článků dohod o IMF (1944).

⁴⁶ Článek VI, část 3 Článků dohod o IMF (1944).

⁴⁷ Článek VI, část 1 Článků dohod o IMF (1944).

způsobům podpory vzájemně výhodných mezinárodních obchodních vztahů.

Kromě těchto úkolů má ještě IMF podporovat mezinárodní spolupráci v měnových otázkách a poskytovat svým členům pomoc a spolupráci při řešení měnových problémů.⁴⁸

Na rozdíl od IMF, který měl svým členům poskytovat kapitál pouze pro krátkodobé účely nápravy platební bilance, Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj měla zejména poskytovat a podporovat vládní i soukromé investice, tedy kapitál na výrazně delší dobu⁴⁹ pro účely rozvoje.⁵⁰ Mimo toho bylo jejím základním posláním pomáhat při poválečné obnově a poválečném rozvoji, a to hlavně v zemích, které byly zasaženy boji nebo byly okupovány, asistovat při přechodu od válečného k mírovému hospodářství a následně podněcovat rozvoj méně rozvinutých zemí.⁵¹ Svou činností měla IBRD přispívat k dlouhodobému vyváženému růstu objemu mezinárodního obchodu a udržování rovnováhy platebních bilancí, což povede ke zvyšování produkce, růstu životní úrovně a zkvalitnění pracovních podmínek.⁵² Členem IBRD se mohla stát pouze země, která byla členem IMF.⁵³

Jak IMF, tak IBRD získávají kapitál pro svou činnost od svých členů. Zatímco v případě IMF je každému členovi určena kvóta, kterou musí Fondu uhradit,⁵⁴ IBRD prodává svým členům podíly,⁵⁵ přičemž každý člen musí zakoupit jistý předem určený minimální podíl v IBRD.⁵⁶ Významnou část plateb kvót, respektive za podíly, musí členové učinit ve zlatě anebo v amerických dolarech.⁵⁷ Každý člen IMF a IBRD disponuje pro záležitosti rozhodování základním počtem hlasů navýšeným o počet hlasů přímo úměrný velikosti jeho kvóty, respektive počtu jeho podílů.⁵⁸ Důležitost systému kvót dokládá to, že množství prostředků, které může stát od IMF čerpat, je úměrné velikosti jeho kvóty.

Každých pět let má proběhnout přezkoumání kvót, přičemž mohou být Fondem navrženy jejich změny, o změnu své kvóty může také požádat člen sám.⁵⁹ Ke schválení změn v kvótách nestačí prostá většina hlasů, je třeba výrazně větší podíl,⁶⁰ stejně tomu tak je i u navýšení kapitálu IBRD⁶¹, které znamená vydávání nových podílů, a může tak rovněž ve svém důsledku měnit poměry hlasovacích sil jednotlivých členů. USA od vzniku brettonwoodských institucí až do dneška disponovaly a disponují v obou těchto institucích takovým počtem hlasů, že mohou tato rozhodnutí o změně kvót, respektive navýšení kapitálu, vetovat.

⁴⁸ Článek I, bod (i) Článků dohod o IMF (1944).

⁴⁹ THEUNIS, Georges. *Proceedings and Documents Issued at the Conference: Report of Commission II (International Bank for Reconstruction and Development) to the Executive Plenary Session, July 21, 1944. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944.* Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 1100-1105. Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

⁵⁰ Článek I, bod (ii) Článků dohod o IBRD (1944).

⁵¹ Článek I, bod (i) Článků dohod o IBRD (1944).

⁵² Článek I, bod (iii) Článků dohod o IBRD (1944).

⁵³ Článek II, část 1 Článků dohod o IBRD (1944).

⁵⁴ Článek III, část 1 Článků dohod o IMF (1944).

⁵⁵ Článek II, část 2, bod (a) Článků dohod o IBRD (1944).

⁵⁶ Článek II, část 3 Článků dohod o IBRD (1944).

⁵⁷ Článek III, část 3 Článků dohod o IMF (1944) a článek II, část 7 Článků dohod o IMF (1944) respektive.

⁵⁸ Článek XII, část 5, bod (a) Článků dohod o IMF (1944) a článek V, část 3, bod (a) Článků dohod o IBRD (1944).

⁵⁹ Článek III, část 2 Článků dohod o IMF (1944).

⁶⁰ *Ibidem*.

⁶¹ Článek 2, část 2, bod (b) Článků dohod o IBRD (1944).

3 Vývoj brettonwoodských institucí – Mezinárodní měnový fond

3.1 IMF jako součást brettonwoodského systému (1947-1973)

Mezinárodní měnový fond zahájil svou činnost k 1. březnu 1947, tímto datem se také začala oficiálně psát historie brettonwoodského systému. Později toho roku se stala Francie první zemí, která začala z Fondu čerpat prostředky.⁶² Již od začátku se však IMF potýkal s problémy. Tlak Fondu na co nejdříve ustanovení fixovaných směnných kurzů vedl k tomu, že tyto kurzy mnohdy neodrážely turbulentní poválečnou ekonomickou situaci.^{63 64}

Důsledkem toho byla řada devalvací, která oslabilu autoritu IMF. Například Francie v roce 1948 významně devalvovala frank a zavedla systém několika směnných kurzů franku a dolaru, vlivem kterého mělo pro evropské výrobce být výhodné exportovat do USA přes Francii. Toto však bylo v přímém rozporu s Články dohody o IMF, a Francii tak bylo zakázáno až do roku 1952 čerpat prostředky Fondu, přestože tento systém zrušila ještě v roce 1948. Mnohem zásadněji ale autoritu Fondu podryla devalvace britské libry v září 1949, kdy opět v přímém rozporu s Články dohody o IMF sdělila Británie své rozhodnutí snížit hodnotu libry o 30 % pouze jeden den předem. Následovala vlna devalvací především v britských dominiích a v západní Evropě. V roce 1949 tak významně devalvovaly země, ze kterých pocházela až polovina světového exportu.⁶⁵

Další významné podrytí autority IMF představovala pomoc USA na rekonstrukci válkou zasažených zemí. Příjemci pomoci se tak nemuseli obracet s žádostí o krátkodobé financování na IMF, to jim poskytovaly Spojené státy. Navíc například příjemci pomoci z Marshallova plánu mezi lety 1948-1952, mezi nimi státy západní Evropy, se museli zavázat, že pomoc od IMF vůbec nebudou čerpat.⁶⁶

Dalším problémem IMF bylo, že zejména evropské státy nedostaly od vzniku Fondu až do roku 1958 závazkům vyplývajícím z Článků dohod o IMF ohledně volné směnitelnosti svých měn pro běžné transakce, přičemž Fond nevyužil až do roku 1952 možnost zahájit se státy konzultace ohledně odstranění těchto omezení směnitelnosti.⁶⁷

⁶² IMF Chronology. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/exr/chron/chron.asp>

⁶³ BORDO, Michael D. The Bretton Woods International Monetary System: A Historical Overview. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993, s. 3-108. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905. Dostupné také z: <http://www.nber.org/chapters/c6867.pdf>

⁶⁴ DOMINGUEZ, Kathryn M. The Role of International Organizations in the Bretton Woods System. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905.

⁶⁵ BORDO, Michael D. The Bretton Woods International Monetary System: A Historical Overview. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993, s. 3-108. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905. Dostupné také z: <http://www.nber.org/chapters/c6867.pdf>

⁶⁶ KAHLER, Miles. The United States and the International Monetary Fund: Declining Influence or Declining Interest? KARNS, Margaret P. a Karen A. MINGST (eds.) *The United States and multilateral institutions: patterns of changing instrumentality and influence*. London: Routledge, 1992, s. 91-114. ISBN 9780415081108.

⁶⁷ BORDO, Michael D. The Bretton Woods International Monetary System: A Historical Overview. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993, s. 3-108. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905. Dostupné také z: <http://www.nber.org/chapters/c6867.pdf>

Svou pozici a vliv se Fond snažil vylepšit větším poskytováním finanční pomoci. V roce 1952 začal Fond poskytovat svým členům prostředky pro řešení ekonomických problémů v rámci programu IMF Stand-by-Agreement⁶⁸: výměnou za poskytnutou pomoc musí stát provést s Fondem dohodnuté reformy, aby vyřešil své hospodářské problémy.

Masívní investice a rekonstrukční programy Spojených států ve světě spolu s odlišným postavením amerického dolaru přispěly ke změně fungování brettonwoodského systému. Díky zvýšené dostupnosti amerických dolarů ve světě začaly státy hromadit dolarové rezervy, americký dolar byl totiž jedinou opravdu stabilní měnou, navíc byl pro státy směnitelný za zlato v pevném poměru. Manipulací s dolarovými rezervami, zvětšováním či zmenšováním, pak státy udržovaly fixovaný kurz své měny vůči americkému dolaru, a v důsledku i fixovaný kurz vzhledem k ostatním měnám.⁶⁹ Toto státům také umožnilo udržovat fixované kurzy po dlouhou dobu, což vedlo k tomu, že nebyly směnné kurzy upravovány průběžně, jak předpokládali tvůrci brettonwoodského systému, ale byly drženy, dokud to bylo únosné, načež následovala výrazná změna, devalvace či revalvace. Výjimečné úpravy kurzů v 50. a 60. letech vedly k tomu, že se z brettonwoodského systému stal tzv. dolarový standard či systém pevných směnných kurzů. Intenzivní spolupráce Spojených států se Spojenci spolu s tím, že americká vláda udržovala stabilní kurz dolaru zapříčinily to, že činnost IMF téměř nebyla potřebná.⁷⁰

Během 50. a 60. let zažíval svět hospodářský rozkvět, což spolu se vznikem nových států v Africe a Asii, které se stávaly členy IMF, vedlo k tlaku na zvyšování prostředků Fondu. V roce 1960 byly kvóty členů navýšeny o 50 % a v roce 1966 byly kvóty navýšeny o 25 %⁷¹. Rostoucí objem mezinárodního obchodu pak vytvářel tlak na státy, aby zvětšovaly své rezervy, které byly tvořeny většinou zásobami zlata, amerických dolarů a jiných tvrdých měn. Nedostatek amerických dolarů a zlata koncem 60. let se snažil IMF řešit vytvořením tzv. speciálních práv čerpání (*special drawing rights*, dále také SDR)⁷², tak se stalo přijetím 1. dodatku ke Člámkům dohody o IMF v roce 1969. Držení SDR tak mělo doplňovat měnové a zlaté rezervy států.⁷³

Svázání brettonwoodského systému s americkým dolarem se mu nakonec stalo osudným. Hromadění amerických dolarů k tvorbě národních rezerv spolu s významným zvýšením výdajů americké vlády v souvislosti se sociálními programy prezidenta Johnsona a s válkou ve Vietnamu vedlo k růstu množství dolarů v oběhu. Důsledkem toho klesala reálná hodnota dolaru vůči zlatu a cizím měnám, ta nominální se však neměnila, což začalo mít na přelomu 60. a 70. let škodlivé důsledky na americkou ekonomiku.

Na začátku roku 1971 z důvodu přeceněného dolaru opustilo brettonwoodský systém Západní Německo. Tento krok byl následován snahou

⁶⁸ Pro více informací viz <http://www.imf.org/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/20/33/Stand-By-Arrangement?pdf=1>.

⁶⁹ BORDO, Michael D. The Bretton Woods International Monetary System: A Historical Overview. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993, s. 3-108. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905. Dostupné také z: <http://www.nber.org/chapters/c6867.pdf>

⁷⁰ International Monetary System. GILPIN, Jean M. *Global political economy: understanding the international economic order*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2001, s. 234-260. ISBN 069108677X.

⁷¹ IMF Chronology. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/exr/chron/chron.asp>

⁷² International Monetary System. GILPIN, Jean M. *Global political economy: understanding the international economic order*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2001, s. 234-260. ISBN 069108677X.

⁷³ Special Drawing Right SDR. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/sdr.htm>

západoevropských států vyměnit v USA své přeceněné dolarové rezervy za zlato.⁷⁴ Spolu s domácími ekonomickými problémy, jako byla vysoká nezaměstnanost a značná inflace, to vedlo prezidenta Richarda Nixona k tomu, aby 15. srpna 1971 dočasně ukončil možnost směny amerických dolarů za zlato. Tento krok učinil z amerického dolaru, základního kamene brettonwoodského systému, nekrytou měnu. Ačkoliv se vládě USA podařilo v prosinci 1971 vyjednat s dalšími nejvýznamnějšími světovými ekonomikami kompromisní řešení, které spočívalo v tom, že tyto země vůči dolaru posílily své měny a přijaly nový směnný kurz mezi dolarem a zlatem v hodnotě 38 dolarů za unci, toto řešení nevydrželo dlouho. Po desetiprocentní devalvaci amerického dolaru v březnu přešly západoevropské země a Japonsko do režimu volných směnných kurzů. Brettonwoodský systém pevných směnných kurzů tím zanikl.⁷⁵

3.2 Proměňující se IMF a jeho dnešní role (1973–nyní)

Svou dnešní činnost rozděluje Fond do tří tematických oblastí: dohled, finanční pomoc a technická pomoc. Činnost IMF se v těchto třech oblastech vyvíjela převážně právě od konce brettonwoodského systému, zejména v reakci na světový hospodářský vývoj.⁷⁶

3.2.1. DOHLED

Kolaps brettonwoodského systému pevných směnných kurzů nebyl z počátku vnímán jako definitivní. Na půdě IMF i mimo ni se již v roce 1972 začalo jednat o novém měnovém uspořádání, přičemž některé země, mezi nimi Francie a Japonsko, prosazovaly návrat k brettonwoodskému systému.⁷⁷ Jednání však skončila kodifikováním tehdejšího stavu pomocí 2. dodatku ke Článcům dohod o IMF. Ten změnil článek IV Článců dohod tak, že už po členech nebylo požadováno udržovat systém stabilních směnných kurzů, ale pouze stabilní systém směnných kurzů. Povinností členů bylo informovat IMF o tom, jaký režim směnných kurzů si zvolí, případně promptně informovat Fond o změnách v tomto režimu.⁷⁸ Mimo navázání měny na zlato si mohli členové IMF vybrat téměř libovolný režim směnných kurzů. Zatímco hospodářské velmoci jako USA, Británie, Francie, Západní Německo či Japonsko zvolily systém plovoucích směnných kurzů, méně rozvinuté země volily většinou navázání kurzu své měny v pevném poměru na některou z měn velmocí, či jejich koš.⁷⁹

Přijetím 2. dodatku k Článcům dohod Fond *de facto* ztratil hlavní důvod své existence, totiž udržování systému pevných směnných kurzů, ačkoliv článek IV připouští návrat k systému pevných kurzů za příhodných podmínek.⁸⁰ Nové znění

⁷⁴ BORDO, Michael D. The Bretton Woods International Monetary System: A Historical Overview. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993, s. 3–108. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905. Dostupné také z: <http://www.nber.org/chapters/c6867.pdf>

⁷⁵ History: The end of the Bretton Woods System (1972–81). *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/histend.htm>

⁷⁶ Our work. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about.htm>

⁷⁷ BORDO, Michael D. a Harold JAMES. The International Monetary Fund: Its Present Role in Historical Perspective. *NBER Working Paper No. 7724*. National Bureau of Economic Research, 2000. Dostupné také z: <http://www.nber.org/papers/w7724.pdf>

⁷⁸ Articles of Agreement of the International Monetary Fund. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/index.htm>

⁷⁹ BORDO, Michael D. a Harold JAMES. The International Monetary Fund: Its Present Role in Historical Perspective. *NBER Working Paper No. 7724*. National Bureau of Economic Research, 2000. Dostupné také z: <http://www.nber.org/papers/w7724.pdf>

⁸⁰ Articles of Agreement of the International Monetary Fund. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/index.htm>

článku IV však dalo IMF nové pravomoci v rámci udržování stability světového měnového systému, a totiž dohled nad politikou směnných kurzů svých členů.⁸¹

Dnes klade IMF na dohled nad mezinárodním finančním systémem zásadní důraz. V rámci svým pravomocí z článku IV vede Fond s každým svým členem každoroční konzultace, při nichž se zaměřuje nejen na politiku směnných kurzů, ale zkoumá celou hospodářskou a finanční politiku státu, včetně stability finančního sektoru a kvality práce institucí, jako je například centrální banka. Dohledu se Fond věnuje i na úrovni měnových unií, třeba eurozóny, a globální úrovni. IMF se věnuje také stabilitě finančního systému. Po světové finanční krizi v roce 2008⁸², kterou sice IMF částečně předvídal, neodhadl ale její následky, se Fond zaměřil na posílení a zkvalitnění dohledu na všech úrovních.⁸³

Nedílnou součástí dohledové činnosti je následné vydávání doporučení, kterými Fond reaguje na zjištěná rizika. Vedlejším výsledkem vykonávání dohledu je to, že IMF shromažďuje značná množství statistických dat o národních ekonomikách a světové ekonomice, tato data zveřejňuje a vydává zprávy a prognózy. Mezi nimi je nejznámější každého půl roku vydávaný Světový hospodářský výhled (*World Economic Outlook*).⁸⁴

Zprávy a doporučení IMF se těší velkému respektu a důvěryhodnosti. To je dáno nejen tím, že IMF je nezávislá mezinárodní organizace, ale také tím, že na základě informací z dohledové činnosti a ekonomických doporučení poskytuje svým členům půjčky – splacení těchto půjček tak závisí na kvalitě dohledu a doporučení.⁸⁵

3.2.2. FINANČNÍ POMOC

Třebaže samotný konec brettonwoodského systému, tedy přechod měn hospodářských velmocí do režimu plovoucích směnných kurzů, proběhl vcelku hladce, svět na začátku 70. let zachvátily významné ekonomické problémy, způsobené zejména tzv. ropnými šoky. V tomto období se významně zvýšila důležitost role IMF jako finanční instituce. Fond vytvořil finanční nástroje, které umožnily jeho členům importujícím ropu vyrovnat se s prudkými výkyvy v jejich cenách.⁸⁶

V průběhu 70. let se také finanční aktivity Fondu začaly orientovat výhradně na své nízkopříjmové a rozvíjející se členské státy. Hospodářsky vyspělé státy už totiž díky plovoucím směnným kurzům nepotřebovaly takové rezervy a financování pro doby ekonomických potíží si byly schopny zajistit na finančním trhu. Zaměření Fondu na rozvíjející se země započalo změnu v systému poskytování prostředků členům, jinak řečeno úvěrování. Krátkodobé půjčky, které měl Fond původně poskytovat svým členům k řešení náhlých problémů s platební bilancí, totiž často nemohly pomoci vyřešit dlouhodobé ekonomické problémy, se kterými se mnohé rozvíjející se státy potýkaly.⁸⁷

To vedlo IMF k tomu, že těmto státům začal poskytovat dlouhodobější financování výměnou za provádění Fondem předepsaných reforem, které měly vést k řešení ekonomických problémů a nasměrovat stát na trajektorii udržitelného růstu.

⁸¹ IMF Surveillance. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/surv.htm>

⁸² Pro více informací viz <https://www.britannica.com/topic/Financial-Crisis-of-2008-The-1484264>.

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ BORDO, Michael D. a Harold JAMES. The International Monetary Fund: Its Present Role in Historical Perspective. *NBER Working Paper No. 7724*. National Bureau of Economic Research, 2000. Dostupné také z: <http://www.nber.org/papers/w7724.pdf>

⁸⁵ Ibidem.

⁸⁶ History: The end of the Bretton Woods System (1972–81). *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/histend.htm>

⁸⁷ BORDO, Michael D. a Harold JAMES. The International Monetary Fund: Its Present Role in Historical Perspective. *NBER Working Paper No. 7724*. National Bureau of Economic Research, 2000. Dostupné také z: <http://www.nber.org/papers/w7724.pdf>

V roce 1975 ustavil Fond dodnes fungující program Extended Fund Facility⁸⁸, v rámci něho poskytoval financování na tři až čtyři roky, které mělo být splaceno do desíti let. Oproti tomu skrze program Stand-by-Agreement poskytuje Fond členům finanční pomoc na jeden až dva roky, která má být splacena do pěti let. O rok později ustavil IMF pro pomoc nízkopříjmovým zemím fond, který byl financován prodejem zlata z rezerv IMF.⁸⁹

Dalším milníkem v úvěrování IMF byla tzv. dluhová krize třetího světa⁹⁰ na začátku 80. let. Ta vedla k dosud nevídaně velkému zapojení prostředků Fondu, IMF se také angažoval jako krizový manažer a koordinoval pomoc od regionálních partnerů. IMF se během 80. let začal mnohem více zaměřovat na obsluhu dluhu rozvíjejících se zemí, zapojuje se také do iniciativ za odpuštění dluhu nejchudším zemím.⁹¹ V roce 1986 vznikl program Enhanced Structural Adjustment Facility, skrze který poskytoval IMF velké objemy dlouhodobé finanční pomoci na nízký úrok těm nejchudším zemím, tato pomoc byla opět vázána na provedení zásadních reforem. Půjčky za podobných podmínek do té doby poskytovala pouze Světová banka.⁹²

Další expanzi úvěrování Fondu znamenala 90. léta. Jednak se Fond zásadně zapojil do transformace ekonomik bývalého sovětského bloku, který padl na přelomu 80. a 90. let. Při přechodu od centrálně plánového k tržnímu hospodářství v zemích východní Evropy a střední Asie nepomáhal Fond pouze finančně, celý proces totiž spočíval na jeho odborném vedení.⁹³ Během 90. let došlo k nebyvalému růstu objemů mezinárodních kapitálových transferů. Rychlé přesuny značného množství spekulativního kapitálu vedly ke krizím v Mexiku v roce 1994 a v Asii v roce 1997.⁹⁴ Stejně jako během dluhové krize třetího světa jednal Fond jako krizový manažer a poskytl státům obrovské prostředky pro překonání krizového období výměnou za reformy. Tímto se vytvořil precedens, že IMF jedná ve světové ekonomice téměř jako věřitel poslední instance, kterým je v národních ekonomikách centrální banka. Fond pak musel přijít na pomoc i Argentíně a Brazílii v roce 1998. V odpověď na tyto krize zavedl Fond další sady úvěrových nástrojů pro krizové situace.⁹⁵

Následkem světové finanční krize z roku 2008 musely o krizovou pomoc IMF žádat evropské státy, nejprve Maďarsko a Řecko, poté i Irsko, Kypr a Portugalsko. Tyto půjčky byly zatím největší v historii Fondu.⁹⁶ V reakci na to Fond ještě posílil své mechanismy pro řešení krizí. Krize také vedla k reformám Fondu z let 2008 a 2010, které vstoupily v platnost v letech 2011 a 2016, v důsledku toho je objem kapitálu Fondu více než dvakrát větší než před rokem 2008.⁹⁷

⁸⁸ Pro více informací viz

<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/20/56/Extended-Fund-Facility>.

⁸⁹ Ibidem.

⁹⁰ Pro více informací viz http://www.grips.ac.jp/teacher/oono/hp/lecture_F/lec10.htm.

⁹¹ KRUEGER, Anne O. Evolution not Revolution: The Changing Role of the IMF in the Global Economy. In: *International Monetary Fund: News: Speeches* [online]. 2006 [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/spo22306>

⁹² BORDO, Michael D. a Harold JAMES. The International Monetary Fund: Its Present Role in Historical Perspective. *NBER Working Paper No. 7724*. National Bureau of Economic Research, 2000. Dostupné také z: <http://www.nber.org/papers/w7724.pdf>

⁹³ S tímto procesem přechodu od centrálně plánovaného k tržnímu hospodářství a roli IMF v něm zásadně souvisí pojem tzv. *washingtonského konsenzu*, o něm se pojednává v poslední poznámce pod čarou v úvodu čtvrté kapitoly.

⁹⁴ History: Societal Change for Eastern Europe and Asian Upheaval (1990-2004). *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z:

<http://www.imf.org/external/about/histcomm.htm>

⁹⁵ KRUEGER, Anne O. Evolution not Revolution: The Changing Role of the IMF in the Global Economy. In: *International Monetary Fund: News: Speeches* [online]. 2006 [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/spo22306>

⁹⁶ REINHART, Carmen M. a Christoph TREBESCH. The International Monetary Fund: 70 Years of Reinvention. *NBER Working Paper No. 21805*. National Bureau of Economic Research, 2015. Dostupné také z: <http://www.nber.org/papers/w21805.pdf>

⁹⁷ IMF Lending. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/howlend.htm>

3.2.3. TECHNICKÁ POMOC

Základním cílem IMF při poskytování technické pomoci je umožnit státům navrhovat a implementovat efektivní opatření v oblastech hospodářské a finanční politiky, technická pomoc tak doplňuje dvě hlavní tematické oblasti činnosti Fondu. Základním nástrojem technické pomoci je vzdělávání pro úředníky a zaměstnance státní správy rozvíjejících se i rozvinutých zemí. IMF v rámci technické asistence nabízí řadu kurzů na celou škálu témat od hospodářského rozvoje až po problémy finančního sektoru ve svých regionálních centrech po celém světě. Ačkoliv je technická pomoc často součástí programů finanční pomoci, využívají ji i mnohé státy, které od Fondu nečerpají prostředky.⁹⁸

4 Vývoj brettonwoodských institucí – Světová banka

Stejně jako Mezinárodní měnový fond zahájila Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj svou činnost 1. března 1947.⁹⁹ Ačkoliv se vytyčené cíle IBRD shodovaly s cíli IMF, Banka měla těchto cílů dosahovat jinými prostředky.¹⁰⁰

Zatímco Fond měl primárně koordinovat brettonwoodský systém stabilních směnných kurzů a k účelu zachování stability měl poskytovat krátkodobé půjčky z vlastních zdrojů zemím, které by se potýkaly s nerovnováhou platební bilance, banka měla poskytovat dlouhodobé půjčky státům a garantovat půjčky soukromým subjektům pro účely poválečné obnovy a následného rozvoje. Tyto půjčky měly být hlavně vázány na konkrétní projekty, půjčky bez zcela konkrétního účelu musely projít složitějším schvalovacím procesem. Prostředky pro své aktivity pak měla Banka získat úpisem svých dluhopisů na finančních trzích, přičemž reputace mezinárodní organizace a s tím související záruky jejích členských států jí měly zaručit ty nejlepší podmínky.¹⁰¹

V počátcích své činnosti se Banka zaměřovala na poválečnou obnovu. Již v roce 1947 poskytla značné tzv. neprojektové půjčky, první Francii a následně dalším evropským zemím. Přestože tyto půjčky byly tak velkého objemu, že téměř vyčerpaly schopnost Banky dále půjčovat, ukázalo se, že pro rekonstrukci Evropy a dalších válkou postižených zemí bude třeba mnohem více peněz. To vedlo Spojené státy k vytvoření Marshallova plánu¹⁰², jehož objem byl čtyřikrát větší než základní kapitál IBRD, a dalších podobných programů. Banka, která vlastně pozbyla svou hlavní roli nedlouho po svém vzniku, se proto začala primárně zabývat rozvojem.¹⁰³

Její činnost se od konce 40. let až dokonce 60. let nese ve znamení financování zejména velkých průmyslových a infrastrukturních projektů.¹⁰⁴ Podporuje například obnovu ocelářství v západní Evropě nebo výstavbu cest, přehrad

⁹⁸ Technical Assistance and Training. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/tech.htm>

⁹⁹ *World Bank Group Archivists' Chronology 1944-2013* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://pubdocs.worldbank.org/en/186241442500110286/PDF-World-Bank-Group-Archivists-Chronology-1944-2013.pdf>

¹⁰⁰ Proceedings and Documents Issued at the Conference: Annex C of the Final Act. *Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944*. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 1014-1015. Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

¹⁰¹ Introduction. KAPUR, Devesh, John P. LEWIS a Richard WEBB. *The World Bank: Its First Half Century*. Volume I. Washington, D.C.: Brookings Institution, 1997, s. 1-56. ISBN 0815752369. Dostupné také z:

<http://documents.banquemoniale.org/curated/fr/313081468322727631/pdf/578750PUBov10W10BoX353775Bo1PUBLIC1.pdf>

¹⁰² Pro více informací viz <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/marshall-plan>.

¹⁰³ Ibidem.

¹⁰⁴ World Bank Group Archives: History. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/archives/history>

či rozvodných sítí v rozvíjejících se zemích.¹⁰⁵ Tyto projekty se ale ve většině odehrávaly pod kontrolou státu. Pro účely podpory soukromého sektoru a jeho investic, jehož příspěvek k rozvoji považovala Banka za důležitý, vznikla v roce 1956 Mezinárodní finanční korporace (*International Financial Corporation*, dále také IFC).¹⁰⁶

Ke konci 50. let se začalo ukazovat, že pro nejchudší země na světě nejsou doposud nabízené služby Banky vhodné. Nejenže pro nejméně rozvinuté země byly půjčky IBRD drahé, tyto země se také potýkaly se závažnějšími problémy než s nekvalitní infrastrukturou či zastaralým průmyslem.¹⁰⁷ V roce 1960 vzniká pod patronátem Banky Mezinárodní rozvojová asociace (*International Development Association*, dále IDA), jejímž posláním mělo být poskytovat bezúročné půjčky a granty nejchudším zemím a která měla být financována, na rozdíl od IBRD, z příspěvků svých členů.¹⁰⁸

Pro dvojici IBRD a IDA se postupně vžilo označení Světová banka, spolupráce těchto dvou organizací je totiž velmi těsná.¹⁰⁹ Mimo jiné tyto organizace sdílí zaměstnance a prezident IBRD je z titulu funkce také prezidentem IDA.¹¹⁰

Příchodem nového prezidenta Světové banky, bývalého amerického ministra obrany, Roberta McNamary v roce 1968 začíná období velkých změn. Během třinácti let jeho působení ve funkci prezidenta WB celou instituci zásadně obměnil. McNamara razil názor, že vymýcení chudoby není v rozporu s oficiálními cíli Světové banky, ba právě naopak. Místo velkých staveb a investic do průmyslu se činnost WB zaměřuje na konkrétní lidi. Projekty Světové banky se během 70. let začínají čím dále více dotýkat zejména malého zemědělství, přístupu k vodě, ke vzdělání a ke zdravotní péči v nejchudších a rozvíjejících se zemích. WB také podporuje zemědělský výzkum, který má miliónům malých zemědělců pomoci zlepšit životní situaci.¹¹¹

Na konci 70. let začínají některé aktivity Světové banky opouštět standardní rámec projektového financování. V roce 1979 představuje McNamara program Structural Adjustment Lending, kterým Světová banka nabízela financování výměnou za předem provedené reformy, které měly ozdravit ekonomiku a podpořit export.¹¹² Když nedlouho poté odchází McNamara v červnu roku 1981 z funkce, opouští Světovou banku ve zcela jiném stavu, než v jakém ji převzal. Světová banka je objemem svých půjček třikrát větší než v roce 1968, navíc tyto prostředky putují na velmi rozdílné účely¹¹³.

¹⁰⁵ Interactive Timeline. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/wb/about/timeline.htm?iframe=true&width=1020&height=620>

¹⁰⁶ IFC History. *International Financial Corporation: About IFC* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/about+ifc_new/ifc+history

¹⁰⁷ Introduction. KAPUR, Devesh, John P. LEWIS a Richard WEBB. *The World Bank: Its First Half*

Century. Volume I. Washington, D.C.: Brookings Institution, 1997, s. 1-56. ISBN 0815752369. Dostupné také z:

<http://documents.banquemoniale.org/curated/fr/313081468322727631/pdf/578750PUBov10W10Box353775Bo1PUBLIC1.pdf>

¹⁰⁸ History. *International Development Association: Who we are* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://ida.worldbank.org/about/history>

¹⁰⁹ Law and Development: About the World Bank. *World Bank: Topics* [online]. [cit. 2016-08-26].

Dostupné z:

<http://web.archive.org/web/20110603022644/http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTLAWJUSTICE/o,,contentMDK:22218626~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:445634,oo.html>

¹¹⁰ How Does IDA Work? *International Development Association: Who we are* [online]. [cit. 2016-08-26].

Dostupné z: <http://ida.worldbank.org/about/how-does-ida-work>

¹¹¹ World Bank Group Archives: History. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/en/about/archives/history>

¹¹² Introduction. KAPUR, Devesh, John P. LEWIS a Richard WEBB. *The World Bank: Its First Half*

Century. Volume I. Washington, D.C.: Brookings Institution, 1997, s. 1-56. ISBN 0815752369. Dostupné také z:

<http://documents.banquemoniale.org/curated/fr/313081468322727631/pdf/578750PUBov10W10Box353775Bo1PUBLIC1.pdf>

¹¹³ Ibidem.

Oproti reformním 70. letům se 80. a 90. léta nesla ve znamení stagnace. Během 80. let došlo k rozšíření financování v programu Structural Adjustment Lending, byly vytvořeny i Sectoral Adjustment Lending Programmes, které měly příslibem financování přimět státy k reformě ve specifických oblastech. Objem financování v těchto programech stále rostl a postupně se zapojily mnohé rozvojové země, na začátku 90. let už bylo takto zapojeno tolik zemí, že nebylo v silách Světové banky všechny je monitorovat.¹¹⁴

Mezitím došlo v roce 1988 ke dvěma významným událostem: Světová banka zaznamenala největší navýšení kapitálu ve své dosavadní historii a vznikla Agentura pro mnohostranné investiční záruky (*Multilateral Investment Guarantee Agency*, MIGA), která poskytuje garance soukromým investicím v rozvíjejících se zemích. MIGA hrála významnou roli po pádu sovětského bloku na začátku 90. let.¹¹⁵

Do poslední dekády 20. století vstoupila WB ve skvělé finanční kondici, s novým důrazem na otázky životního prostředí, ale také s jistou zdrženlivostí. Do transformace ekonomik zemí rozpadlého východního bloku se tak Světová banka, na rozdíl od IMF, výrazně nezapojovala.¹¹⁶ Pomáhala však při poválečné obnově zemí bývalé Jugoslávie a angažovala se v několika ekologických projektech.¹¹⁷

Významným milníkem v historii Světové banky je rok 2001, kdy se zavázala spolupracovat s OSN na plnění Rozvojových cílů tisíciletí (*Millennium Development Goals*, MDGs). Tyto rozvojové cíle jsou totiž prostředkem při snaze o vymýcení chudoby, což je již od 70. let jedním z hlavních témat činnosti WB. V prvním desetiletí získávají také díky plnění MDGs otázky chudoby ve Světové bance prominenci.

Světová finanční krize v roce 2008 znamenala významný nárůst objemu půjček Světové banky, která se snažila pomoci rozvíjejícím se zemím snížit její dopady.

Nynější etapa v historii Světové banky se píše od roku 2012, kdy se jejím prezidentem stal Jim Yong Kim. Pod Kimovým vedením Světová banka klade ve své činnosti stejný důraz jak na rozvoj, tak na vymýcení chudoby. V roce 2013 vytkla Světová banka mezinárodnímu společenství dva ambiciózní cíle: „do roku 2030 ukončit extrémní chudobu snížením podílu lidí, kteří žijí za méně než 1,90 amerických dolarů denně, na nejvýše 3 % a prosazovat sdílenou prosperitu podporou růstu příjmů spodních 40 % v každé zemi“, k jejichž naplnění aktivně přispívá.¹¹⁸

Světové bance, tedy organizacím IBRD a IDA, při plnění jejích cílů asistují další organizace, zmíněné IFC a MIGA, ale rovněž Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (*International Centre for Settlement of Investment Disputes*, také ICSID) založené v roce 1966¹¹⁹. Na rozdíl od IDA, IFC, MIGA a ICSID nesdílí s IBRD zaměstnance a jsou na Bance nezávislé i v dalších ohledech. Těchto pět organizací se souhrnně nazývá Skupina Světové banky (*World Bank Group*, také WBG).¹²⁰

¹¹⁴ Ibidem.

¹¹⁵ History. *Multilateral Investment Guarantee Agency: Who we are* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.miga.org/who-we-are/history/>

¹¹⁶ Introduction. KAPUR, Devesh, John P. LEWIS a Richard WEBB. *The World Bank: Its First Half Century*. Volume I. Washington, D.C.: Brookings Institution, 1997, s. 1-56. ISBN 0815752369. Dostupné také z:

<http://documents.banquemondiale.org/curated/fr/313081468322727631/pdf/578750PUBov10W10BoX353775Bo1PUBLIC1.pdf>

¹¹⁷ Interactive Timeline. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/wb/about/timeline.htm?iframe=true&width=1020&height=620>

¹¹⁸ What We Do. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do>

¹¹⁹ About ICSID. *International Centre for Settlement of Investment Disputes: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/apps/ICSIDWEB/about/Pages/default.aspx>

¹²⁰ History. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/en/about/history>

5 Reforma Brettonwoodských institucí

Během téměř sedmi desetiletí své činnosti se Mezinárodní měnový fond i Světová banka výrazně proměnily. Každá z institucí v průběhu času ztratila hlavní účel, který jí byl na Brettonwoodské konferenci vytknut – IMF v roce 1973 s koncem brettonwoodského systému pevných kurzů a WB již na konci 40. let, kdy její účast na poválečné rekonstrukci světa zastínily programy americké vlády s mnohonásobně větším rozpočtem, mezi nimi například Marshallův plán.

Tyto okamžiky v historii obou institucí znamenaly začátek procesu postupného přizpůsobování se nové ekonomické a politické realitě. Brettonwoodské instituce se postupně etablovaly v mnoha nových rolích a v průběhu času významně rostla jejich aktivita. Dnešní činnost Fondu i Světové banky, založená mnohdy na velmi volném výkladu obecných ustanovení jejich zakládajících dokumentů, se tak výrazně odlišuje od toho, co zamýšleli jejich zakladatelé.

Fond i Světová banka také vzaly za své to, že proces adaptace na nové podmínky ve světě pro ně nikdy neskončí. Obě instituce se tak snaží ve své činnosti reflektovat důležité hospodářské události ve světě, jako byla například světová finanční krize v roce 2008. V reakci na ni byl například rozšířen mandát Fondu v oblasti dohledu nad finančními trhy.¹²¹ Obě instituce také kladou důraz na identifikování a analýzu neúspěchů své činnosti a mají zřízeny orgány, které mají jejich aktivity nezávisle a kriticky posuzovat a hodnotit.¹²²

O neúspěších a nedostatcích brettonwoodských institucí se ale nehovoří jen na jejich půdě. Vedle kritiky, které na brettonwoodské instituce míří zejména z řad nevládních organizací a akademiků za jejich aktivity v chudých a rozvojových zemích¹²³, však zaznívají i návrhy na reformy činnosti Fondu a Světové banky. Nemluví se jen o změně toho, co mají IMF a WB dělat a jak, diskutuje se také o reformě jejich řízení a rozhodovacích mechanismů.

Ačkoliv se totiž brettonwoodské instituce mohou jevit jako nezávislé odborné instituce a jsou tak často vnímány, jejich činnost je výslednicí expertizy zaměstnanců a politických zájmů členských států, jejichž schválení podléhá každé zásadní rozhodnutí Fondu či Světové banky. Rozhodovací proces proto významně ovlivňuje činnost brettonwoodských institucí. Na rozdíl od jejich činnosti se navíc systém rozhodování a řízení v IMF a WB změnil od jejich vzniku jen velmi málo, a spíše než dnešní světové ekonomické uspořádání odráží situaci konce druhé světové války.

¹²¹ IMF Surveillance. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/surv.htm>

¹²² U IMF je to tzv. Independent Evaluation Office (<http://www.ieo-imf.org/ieo/pages/IEOHome.aspx>), v případě WBG je to tzv. Independent Evaluation Group (<http://ieg.worldbankgroup.org/>).

¹²³ Jak se pole činností obou institucí zvětšovalo a jak rostla jejich aktivita, začalo množství kritických hlasů. Mnozí představitelé nevládních organizací či akademici na adresu IMF i WB nešetřili kritikou, zejména s ohledem na jimi doporučené reformy, které rozvíjející se země musely implementovat výměnou za financování. S nesouhlasem se potýká zejména tzv. *washingtonský konsensus*, tedy soubor opatření vedoucích k otevření ekonomiky mezinárodnímu obchodu a cizím investicím, k privatizaci a disciplinované fiskální politice, zavedení instituce doporučovaly a doporučují všem zemím bez rozdílu. Realizace reformem v duchu washingtonského konsenzu prý v mnoha zemích vedly oproti očekávaným cílům k zastavení hospodářského růstu a prohloubení dosavadních problémů, mluví se také o ekologických škodách způsobených otevřením ekonomiky. Fondu i Světové bance je však jinými vytykáno, že se některé státy, kterým poskytují financování bez důrazu na reformy, stávají na této pomoci existenčně závislými, a že je tak soustavné poskytování pomoci udržuje v neutěšeném stavu.

5.1 Řízení bretonwoodských institucí

5.1.1. ŘÍDÍCÍ STRUKTURA IMF A ROLE KVÓT V NÍ

Nejvyšším orgánem Mezinárodního měnového fondu je Rada guvernérů (*Board of Governors*). Rada guvernérů se obvykle schází jednou ročně a je složena z guvernéra a alternujícího guvernéra za každý členský stát, guvernérem většinou bývá ministr financí nebo guvernéř centrální banky. Rada guvernérů se zabývá obecnými a dlouhodobými otázkami činnosti Fondu – zejména přijímá nové členy, může taky stávajícího člena vyloučit, projednává a schvaluje návrhy na dodatky ke Člámkům dohody o IMF¹²⁴ a revize kvót, volí každé dva roky Výkonnou radu (*Executive Board*), což je exekutivní orgán Fondu, a určuje její mandát.¹²⁵

Výkonná rada je zodpovědná za přijímání konkrétních rozhodnutí Fondu a provádění jeho krátkodobé činnosti. Schází se podle potřeby Fondu, obvykle však několikrát týdně. Od voleb v říjnu 2016 tvoří Výkonnou radu 24 výkonných ředitelů, z nichž každý zastupuje stát či skupinu států.¹²⁶

Před říjnem 2016 tvořilo Výkonnou radu také 24 výkonných ředitelů, šest z nich ale nebylo voleno, nýbrž jmenováno členy Fondu, jejichž kvóta byla mezi pěti nejvyššími. Těmito členy Fondu byly před říjnem 2016 Spojené státy, Čína, Japonsko, Německo, Spojené království a Francie. Ke změně složení Výkonné rady došlo kvůli tomu, že začátkem roku 2016 vešel v platnost dodatek ke Člámkům dohody o IMF z roku 2010, který složení Výkonné rady upravil.¹²⁷

Výkonné radě předsedá generální ředitel Fondu (*Managing Director*), který je volen. Generální ředitel je vedoucím představitelem Fondu, pod dohledem Výkonné rady řídí jeho běžné činnosti a je zodpovědný za řízení zaměstnanců Fondu.¹²⁸ Podle neformálních dohod je generálním ředitelem Fondu nominantem některé z evropských zemí.¹²⁹ Ve Výkonné radě může generální ředitel hlasovat, jen pokud jsou v ní hlasy rovnoměrně rozděleny.¹³⁰

Pro účely hlasování v Radě guvernérů disponuje každý stát určitým počtem hlasů. Ten je dán součtem základních hlasů (5,5 % hlasů ve Fondu je rovnoměrně rozděleno mezi všechny jeho členské státy) a hlasů, které odpovídají velikosti kvóty příslušného státu, tedy vkladu státu do Fondu.¹³¹ ¹³² Podobně toto platí i při hlasování ve Výkonné radě, tam disponuje výkonný ředitel hlasy všech států, které zastupuje.¹³³ Podle nepsaných pravidel má být při rozhodování ve Výkonné radě dosahováno konsenzu a k formálnímu hlasování se má přistoupit, pokud se jej nedaří dosáhnout.¹³⁴

Vlivem toho, že je hlasování na všech úrovních rozhodování a řízení Fondu vážené podle kvót, představuje systém kvót důležitý faktor pro činnost Fondu. Kvóty jsou navíc pro činnost Fondu zásadní i v dalších oblastech. Protože kvóty určují

¹²⁴ Articles of Agreement of the International Monetary Fund. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/index.htm>

¹²⁵ Governance: Governance Structure. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/govstruct.htm>

¹²⁶ How the IMF Makes Decisions. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/govern.htm>

¹²⁷ Ibidem.

¹²⁸ Článek XII, část 4 Člámků dohod o IMF (2016).

¹²⁹ KEATING, Joshua E. Why Is the IMF Chief Always a European? *Foreign Policy* [online]. 2011 [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2011/05/18/why-is-the-imf-chief-always-a-european/>

¹³⁰ Článek XII, část 4 Člámků dohod o IMF (2016).

¹³¹ How the IMF Makes Decisions. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/govern.htm>

¹³² IMF Members' Quotas and Voting Power, and IMF Board of Governors. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/members.aspx>

¹³³ IMF Executive Directors and Voting Power. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/eds.aspx>

¹³⁴ Governance: Governance Structure. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/govstruct.htm>

velikost vkladů členských států, součet všech kvót je roven velikosti kapitálu Fondu. Množství prostředků, které může stát od IMF čerpat, se také odvíjí od velikosti jeho kvóty.¹³⁵

Kvóta, která je státu Fondem určena, by proto měla reflektovat jeho relativní postavení ve světové ekonomice¹³⁶ - bohatý stát může do Fondu vložit více než chudý stát a země s velkou ekonomikou bude v případě potíží potřebovat větší objem pomoci než stát, jehož hospodářství je ve vzájemném porovnání několikrát menší. Systém váženého hlasování jako takový pak zaručuje, že malí přispěvatelé do Fondu nemohou nehospodárně nakládat s prostředky, které do Fondu přispěli jiní.

Poměry velikostí kvót členských států IMF se ale od vzniku Fondu změnil výrazně méně než struktura světové ekonomiky nebo také činnost samotného Fondu. Dnešní velikosti kvót tak spíš, než že by podávaly věrný obraz stavu světové ekonomiky, svědčí o nepružnosti systému revize kvót a o tom, že se rozvinuté státy snaží udržet si ve Fondu svůj vliv, přestože jejich relativní hospodářská síla slábne.

Ačkoliv kvóta odpovídá vkladu státu do Fondu, stát nemůže pouhým navýšením svého vkladu zvýšit svou kvótu. Stát sice může požádat o změnu své kvóty, a navíc nejméně každých pět let má proběhnout všeobecná revize kvót (*General Review of Quotas*), ovšem nakonec každé rozhodnutí o změně kvót podléhá souhlasu Rady guvernérů.¹³⁷ Tam se pro tuto změnu musí navíc vyslovit guvernéri držící alespoň 85 % všech hlasů, tuto většinu vyžaduje i schválení dodatku k Článkům dohody o IMF.¹³⁸ Vzhledem k dnešnímu rozložení hlasů ve Fondu je tak prakticky nemožné dosáhnout změny kvót bez souhlasu států, jejichž kvóty patří mezi nejvyšší. Zablokovat tak změnu kvót mohou západoevropské státy (jen Německo, Spojené království, Francie a Itálie kontrolují téměř 16,5 % hlasů ve Fondu), ale také samotné Spojené státy americké, které disponují téměř 16,6 % hlasů ve Fondu.¹³⁹

Možnost Spojených států vetovat změny kvót byla ustanovena již na Brettonwoodské konferenci, v té době ovšem o hospodářské dominanci USA nebylo pochyb, vzhledem k dnešnímu stavu světové ekonomiky je tak toto výlučné postavení stěží obhajitelné. Tato pozice USA v rámci Fondu přispívá k tomu, že se do činnosti Fondu může zásadně promítat situace na domácí politické scéně ve Spojených státech.

Například v prosinci 2010 byla Radou guvernérů schválena reforma IMF, která zahrnovala změny kvót v rámci 14. všeobecné revize, došlo k navýšení kvót na dvojnásobek a ke zvýšení procenta hlasů rozvojových zemí, a dodatek k Článkům dohody o IMF, který měnil složení Výkonné rady Fondu.¹⁴⁰ Implementace těchto reforem začala ale až v průběhu roku 2016, protože Kongres Spojených států tyto změny ratifikoval pět let po jejich schválení, v prosinci 2015.¹⁴¹ Přitom se tak stalo až po mnohých urgencích, třeba ze strany skupiny G20.¹⁴² Toto zdržení ze strany

¹³⁵ IMF Quotas. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/07/14/12/21/IMF-Quotas>

¹³⁶ Ibidem.

¹³⁷ Článek III Článků dohod o IMF (2016).

¹³⁸ Článek XXVIII, bod a) Článků dohod o IMF (2016).

¹³⁹ IMF Members' Quotas and Voting Power, and IMF Board of Governors. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/members.aspx>

¹⁴⁰ IMF Survey: IMF Board Approves Far-Reaching Governance Reforms. *International Monetary Fund: IMF News Articles* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2010/NEW110510B.htm>

¹⁴¹ Press Release No. 15/573: IMF Managing Director Christine Lagarde Welcomes U.S. Congressional Approval of the 2010 Quota and Governance Reforms. *International Monetary Fund: IMF News Articles* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2015/pr15573.htm>

¹⁴² EGAN, Louise a Anna YUKHANANOV. G20 gives U.S. year-end deadline for IMF reforms. *Reuters: Economic News* [online]. 2014. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-g2o-economy-idUSBREA3A1FC20140411>

Spojených států navíc pozdrželo 15. všeobecnou revizi kvót, která se měla odehrát nejpозději v roce 2015.¹⁴³

5.1.2. ŘÍDÍCÍ STRUKTURA WB

Řídící struktura Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj je téměř totožná jako u IMF. Jejím nejvyšším orgánem je Rada guvernérů, která se skládá z guvernéra a alternujícího guvernéra za každý členský stát, guvernérem je zpravidla ministr financí nebo guvernéř centrální banky. Rada guvernérů IBRD obvykle zasedá jednou ročně, a to spolu s Radou guvernérů IMF. Do její gesce spadají otázky členství, upisování nových podílů Banky nebo dodatků k Článcům dohody o IBRD. Každé dva roky volí část Rady guvernérů členy Rady ředitelů (*Board of Directors*).¹⁴⁴

Rada ředitelů je výkonný orgán Banky. Je tvořena 25 výkonnými řediteli, její zasedání je stálé, a schází se tak podle potřeb Banky. Šest výkonných ředitelů IBRD není voleno, ale je jmenováno členy Banky, jejichž podíl je mezi pěti nejvyššími. Těmito členy jsou nyní Spojené státy, Čína, Japonsko, Německo, Spojené království a Francie. Tyto země se neúčastní voleb zbývajících výkonných ředitelů. Mimo IBRD řídí její Rada ředitelů i IDA a IFC. Hlavní činností Rady ředitelů je tedy rozhodování o půjčkách, investicích a grantech IBRD, IDA a IFC. Radě ředitelů předsedá prezident IBRD, který je jí volen.¹⁴⁵

Role prezidenta IBRD zcela odpovídá roli generálního ředitele IMF. Prezident pod dohledem Rady ředitelů řídí běžné činnosti Banky a zodpovídá za zaměstnance Banky.¹⁴⁶ Z titulu své funkce je prezident IBRD i prezidentem IDA a IFC.¹⁴⁷ Podle nepsaných pravidel je prezident IBRD vždy nominantem Spojených států.¹⁴⁸

Stejně jako v případě Fondu je hlasování v orgánech vážené. Člen Rady guvernérů disponuje hlasy svého státu, ty jsou složeny ze základních hlasů, které jsou rovnoměrně rozděleny mezi všechny členy Banky a dohromady tvoří zhruba 5,5 % všech hlasů, a hlasů úměrných velikosti podílu státu v IBRD.¹⁴⁹ Podíl státu v IBRD je tvořen minimálním podílem, který se odvíjí od velikosti kvóty tohoto státu u IMF, svůj podíl pak může stát zvýšit upsáním dalších podílů Banky, když je ochoten Bance poskytnout další kapitál.¹⁵⁰ Podobně jako v případě Fondu je i při rozhodování Banky hraji dominantní roli rozvinuté státy západní Evropy, Japonsko a Spojené státy. Podobně jako ve Fondu mohou západoevropské státy nebo Spojené státy samotné například zablokovat přijetí dodatku ke Článcům dohody o IBRD^{151, 152}

¹⁴³ Fifteenth General Review of Quotas: Report of the Executive Board to the Board of Governors. *International Monetary Fund* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2016/020116.pdf>

¹⁴⁴ Organization: Boards of Governors. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/en/about/leadership/governors>

¹⁴⁵ Organization: Boards of Directors. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/en/about/leadership/directors>

¹⁴⁶ Článek V, část 5 Článců dohod o IBRD (2016).

¹⁴⁷ Organization. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/en/about/leadership>

¹⁴⁸ KEATING, Joshua E. Why Is the IMF Chief Always a European? *Foreign Policy* [online]. 2011 [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2011/05/18/why-is-the-imf-chief-always-a-european/>

¹⁴⁹ Organization: Subscriptions and Voting Power of Member Countries in IBRD. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://siteresources.worldbank.org/BODINT/Resources/278027-1215524804501/IBRDCountryVotingTable.pdf>

¹⁵⁰ Článek II, část 3, bod a) Článců dohod o IBRD (2016).

¹⁵¹ IBRD Articles of Agreement. *World Bank: About Us* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,contentMDK:20049557~pagePK:51123644~piPK:329829~theSitePK:29708,00.html>

¹⁵² Článek VIII, bod a) Článců dohod o IBRD (2016).

Počty hlasů států v dalších institucích Skupiny světové banky se mohou lišit, což souvisí s tím, že některé státy nejsou členy všech těchto institucí.¹⁵³

5.2 Reforma brettonwoodských institucí na půdě OSN

Reforma brettonwoodských institucí je tématem diskuze na půdě Valného shromáždění Organizace spojených národů již několik desítek let. Její začátky lze vysledovat do období kolapsu brettonwoodského systému pevných směnných kurzů mezi lety 1971–1973. Volání po reformě Fondu a Světové banky jsou ze značné části poplatná tehdejší ekonomické situaci, zejména hospodářským problémům, nicméně lze vysledovat několik doporučení, která se opakují.

Jedním z prvních dokumentů, který se tématu reformy brettonwoodských institucí dotýká, je rezoluce č. 2806 *Situace mezinárodního měnového systému* přijatá na 26. zasedání Valného shromáždění v prosinci roku 1971.¹⁵⁴ Státy OSN v ní reagují na rozhodnutí amerického prezidenta Nixona pozastavit směnitelnost dolaru za zlato a na nestabilitu mezinárodního finančního systému, kterou vyvolalo. Vyzývají k znovuzavedení systému stabilních směnných kurzů a upozorňují na negativní dopady nestability směnných kurzů na rozvíjející se země a na nepříznivé následky depreciační rezervních měn na devizové rezervy států. Volají také po zvýšení vlivu rozvíjejících se zemí na rozhodování IMF.

Konec brettonwoodského systému reflektuje Valné shromáždění v rezoluci č. 3084 *Reforma mezinárodního měnového systému* přijatá na 28. zasedání v prosinci roku 1973.¹⁵⁵ Členové OSN zdůrazňují, že nový měnový systém má být navržen ku prospěchu celého mezinárodního společenství a že při jeho tvorbě mají být brány v úvahu specifické zájmy rozvíjejících se zemí. V rezoluci se mluví o potřebě věnovat pozornost zájmům rozvíjejících se zemí při revizi kvót v IMF, volá se také po ustavení nástrojů Fondu pro dlouhodobou finanční pomoc problémům stíženým rozvíjejícím se zemím a změně stávajících programů financování Fondu tak, aby je mohly rozvíjející se státy lépe využívat.

Otázce reformy IMF a IBRD se věnovala i rezoluce č. 3202 *Program činnosti na ustavení nového mezinárodního hospodářského řádu* přijatá na 6. zvláštním zasedání Valného shromáždění v květnu roku 1974.¹⁵⁶ Vedle volání po specifických úpravách činnosti IMF a zesílení hlasů rozvíjejících se zemí v něm se v rezoluci mluví i o zvýšení podílu rozvíjejících se zemí na rozhodování v IBRD.

V následujících letech ale diskuze o reformě brettonwoodských institucí poněkud utichla. Znovu se o ní začalo výrazněji diskutovat v devadesátých letech v souvislosti s krizemi v rozvíjejících se zemích způsobenými rychlými přítoky nebo odtoky značného množství kapitálu. Tam také sahají počátky současné diskuze o reformě brettonwoodských institucí na půdě Valného shromáždění, konkrétně pak k rezoluci č. 91 *Globální finanční integrace: výzvy a příležitosti* schválené na jeho 50. zasedání v roce 1996 na návrh Hospodářského a finančního výboru.¹⁵⁷ Ačkoliv se v této rezoluci mluvilo o reformě brettonwoodských institucí pouze velmi obecně, přesto zaznělo volání po posílení role rozvíjejících se zemí v globálních finančních institucích.

¹⁵³ Organization: Voting Powers. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/votingpowers>

¹⁵⁴ General Assembly resolution 2806, *The international monetary situation*, A/RES/2806(XXVI) (14 December 1971). Dostupné z:

[http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/2806\(XXVI\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/2806(XXVI))

¹⁵⁵ General Assembly resolution 3084, *Reform of the international monetary system*, A/RES/3084(XXVIII) (6 December 1973) Dostupné z:

[http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3084\(XXVIII\)&Lang=E&Area=RESOLUTION](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3084(XXVIII)&Lang=E&Area=RESOLUTION)

¹⁵⁶ General Assembly resolution 3202, *Reform of the international monetary system*, A/RES/3202(S-VI) (1 May 1974) Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3202\(S-VI\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3202(S-VI))

¹⁵⁷ General Assembly resolution 50/91, *Global financial integration*, A/RES/50/91 (20 December 1995) Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/50/91

Počínaje touto rezolucí se Valné shromáždění věnuje tématu reformy brettonwoodských institucí na půdě ECOFIN při každém zasedání. Obzvláště důležitým dokumentem je rezoluce č. 186 *Vstříc posílené a stabilní mezinárodní finanční architektuře* [...] přijatá na 55. zasedání Valného shromáždění v prosinci roku 2000.¹⁵⁸ Mimo obvyklé výzvy ke zvýšení účasti rozvíjejících se zemí na rozhodování brettonwoodských institucí se v ní objevuje také, ač nepřímou, obsáhlá a konkrétní kritika činnosti IMF a WB. Státy OSN v rezoluci vyzývají brettonwoodské instituce, aby při poskytování doporučení a při přípravě reform souvisejících s jejich financováním více dbaly na specifické potřeby konkrétních států a aby si vedle hospodářských cílů stanovovaly i cíle sociální, jako jsou například vymýcení chudoby nebo podpora zaměstnanosti. Zároveň je ale v rezoluci zdůrazněno, že IMF hraje zásadní roli při řešení finančních krizí států a volá se po tom, aby k tomu Fond byl vybaven dostatečnými prostředky.

Od 56. zasedání Valného shromáždění až do současnosti spadá diskuze o brettonwoodských institucích pod bod programu Mezinárodní finanční systém a rozvoj, který se na půdě Druhého výboru projednává každoročně.¹⁵⁹ Zpočátku se ovšem o reformě Fondu a Světové banky hovořilo výrazně méně než o jejich roli v rozvojových snahách mezinárodního společenství. V tomto duchu se brettonwoodskými institucemi zabývala i Mezinárodní konference Spojených národů o financování pro rozvoj konaná v roce 2002 v Monterrey v Mexiku. I v jejím závěrečném dokumentu se však hovoří o tom, že je třeba dále posílit účast rozvíjejících se zemí na rozhodování IMF a WB.¹⁶⁰

Nové pozornosti se otázkám reformy brettonwoodských institucí dostalo vlivem světové finanční krize, která začala v roce 2008. Reformou Fondu a Světové banky se velmi detailně zabývala již další mezinárodní konference o financování pro rozvoj, konaná na konci roku 2008 v Dauhá v Kataru. V závěrečném dokumentu této konference, *Deklaraci z Dauhá*¹⁶¹, se hovoří o tom, že je třeba, aby se IMF ještě více zaměřil na dohled nad mezinárodním finančním systémem, aby byl schopen efektivně odhalovat v něm hrozící nebezpečí. Státy OSN nabádají brettonwoodské instituce, aby v případě krize použily veškeré dostupné prostředky k tomu, aby zabránily rozšiřování krize zejména do rozvíjejících se zemí. V *Deklaraci z Dauhá* se hovoří také o tom, že reformy brettonwoodských institucí, které posílí hlasy rozvíjejících se zemí, povedou k větší legitimitě a efektivitě těchto institucí.

Ačkoliv světová finanční krize rozproudila debaty o zásadní změně mezinárodního finančního a měnového systému (pro jeho reformu se vyslovili například tehdejší francouzský prezident Nicolas Sarkozy, britský premiér Gordon Brown,¹⁶² generální ředitel IMF Dominique Strauss-Kahn či guvernér čínské

¹⁵⁸ General Assembly resolution 55/186, *Towards a strengthened and stable international financial architecture*, A/RES/55/186 (20 December 2000) Dostupné z:

http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/55/186

¹⁵⁹ Second Committee: List of agenda items and their periodicity. *General Assembly of the United Nations: Main Committees* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.un.org/en/ga/second/70/periodicity.shtml>

¹⁶⁰ *Monterrey Consensus of the International Conference on Financing for Development: The final text of agreements and commitments adopted at the International Conference on Financing for Development Monterrey, Mexico, 18-22 March 2002*. United Nations, 2003. Dostupné také z:

<http://www.un.org/esa/ffd/monterrey/MonterreyConsensus.pdf>

¹⁶¹ *Doha Declaration on Financing for Development: outcome document of the Follow-up International Conference on Financing for Development to Review the Implementation of the Monterrey Consensus: The final text of agreements and commitments adopted at the Follow-up International Conference on Financing for Development to Review the Implementation of the Monterrey Consensus Doha, Qatar, 29 November - 2 December 2008*. United Nations, 2009. Dostupné také z:

http://www.un.org/esa/ffd/doha/documents/Doha_Declaration_FFD.pdf

¹⁶² BOUGHTON, James M. *A New Bretton Woods? Finance & Development*. Washington D.C., 2009, 46(1). ISSN 0015-1947.

centrální banky¹⁶³), nakonec došlo jen k reformám stávajícího systému. V případě IMF došlo k první reformě v roce 2008, bylo schváleno zvýšení podílu základních hlasů z necelých 2 % celkových hlasů na 5,5 % a navýšení kvót, které zvýšilo hlasovací sílu rozvíjejících se zemí.¹⁶⁴ Tato reforma vešla v platnost na začátku roku 2011. Na konci roku 2010 byla schválena hlubší reforma kvót a také řídicí sktruktury, která vešla v platnost až na začátku roku 2016.¹⁶⁵ Rovněž došlo k rozšíření mandátu Fondu v otázkách dohledu nad mezinárodním finančním trhem.¹⁶⁶ Krizi ve své činnosti reflektovala rovněž Světová banka.¹⁶⁷

Tyto změny však diskuzi o reformách brettonwoodských institucí na půdě Druhého výboru Valného shromáždění neutlumily, naopak. Oba nejnovější relevantní dokumenty: *Akční agenda z Addis Abeby*, závěrečný dokument Třetí mezinárodní konference o financování pro rozvoj konané v červenci roku 2015¹⁶⁸ i rezoluce č. 188 *Mezinárodní finanční systém a rozvoj* přijatá v prosinci téhož roku na 70. zasedání Valného shromáždění¹⁶⁹ mluví o nutnosti dalších reforem.

To je z části dáno tím, že oba tyto dokumenty byly přijaty před ratifikací reformy IMF z roku 2010 Kongresem Spojených států, v důsledku čehož volají po urychlené ratifikaci a implementaci těchto reforem. V obou dokumentech se ale mluví o závazku dále reformovat Fond i Světovou banku v souladu se změnami v globální ekonomice. Oba dokumenty také obsahují pasáž, která naznačuje, že mezinárodní společenství zvažuje kroky, jak zbavit USA výlučného postavení v IMF. Slovy rezoluce: “Valné shromáždění [...] uznává důležitost překonání překážek v cestě k plánovanému navýšení zdrojů IMF a reformě jeho řízení.” Oba dokumenty se taktéž obecně dotýkají výběru hlav brettonwoodských institucí, který od počátku jejich fungování vždy končí tak, že Fond vede Evropan a Světovou banku vede občan Spojených států.

Oba dokumenty se rovněž obšírně vyjadřují k činnostem Fondu a Světové banky. Mezi jinými se tyto dokumenty věnují podmínkám programů financování IMF, podmínkám půjček multilaterálních rozvojových bank, tedy i Světové banky, pro financování související s plněním rozvojových cílů, o nových mechanismech dohledu Fondu nad světovým finančním systémem nebo spolupráci brettonwoodských institucí se státy v boji proti praní špinavých peněz.

V porovnání *Akční agendy z Addis Abeby* a zmíněné rezoluce se může zdát, že se rezoluce k činnosti brettonwoodských institucí vyjadřuje pouze nepřímo. Tento rozdíl je dán tím, že *Akční agenda z Addis Abeby* je formulována jménem představitelů zúčastněných států, avšak rezoluce je vyhlášena jménem Valného shromáždění OSN. Valné shromáždění je totiž jakožto orgán OSN vázáno smlouvami mezi OSN a

¹⁶³ VAROUFAKIS, Yanis. *Imagining a New Bretton Woods. Project Syndicate* [online]. 2016 [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.project-syndicate.org/commentary/imagining-new-bretton-woods-by-yanis-varoufakis-2016-05>

¹⁶⁴ Issues Brief: Reform of IMF Quotas and Voice: Responding to Changes in the Global Economy. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2008/040108.htm>

¹⁶⁵ Press Release No. 15/573: IMF Managing Director Christine Lagarde Welcomes U.S. Congressional Approval of the 2010 Quota and Governance Reforms. *International Monetary Fund: IMF News Articles* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2015/pr15573.htm>

¹⁶⁶ IMF Surveillance. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/surv.htm>

¹⁶⁷ Financial Crisis: What the World Bank Is Doing. *World Bank: Topics* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/financialcrisis/bankinitiatives.htm>

¹⁶⁸ *Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development: The final text of the outcome document adopted at the Third International Conference on Financing for Development (Addis Ababa, Ethiopia, 13–16 July 2015) and endorsed by the General Assembly in its resolution 69/313 of 27 July 2015.* New York: United Nations, 2015. Dostupné také z: http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

¹⁶⁹ General Assembly resolution 70/188, *International financial system and development*, A/RES/70/188 (22 December 2015) Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/188

Fondem¹⁷⁰ nebo Bankou¹⁷¹, obě tyto smlouvy obsahují ustanovení, které říká, že žádná z organizací nemá dávat druhé organizaci formální doporučení bez předchozí konzultace.

6 Závěr

Brettonwoodský systém a s ním i Mezinárodní měnový fond a Světová banka vznikly na konci druhé světové války s cílem vytvořit světový měnový a finanční systém, který by zamezil opakování hospodářských katastrof 30. let, vedl k propojování světa skrze rostoucí objem mezinárodního obchodu, zároveň ale umožnil státům dosahovat stabilního růstu a plné zaměstnanosti, a přispěl tak k udržení míru.

Ačkoliv byly brettonwoodské instituce a systém, jež měly udržovat, dílem prominentních ekonomů a diplomatů, již brzy po svém vzniku narazily Fond i Světová banka na nad očekávání složitou a problematickou poválečnou hospodářskou realitu. Podle představ svých tvůrců tak fungovaly brettonwoodský systém a jeho instituce pouze krátce.

Světová banka, ježž zamýšlenou roli v poválečné obnově přebíral Marshallův plán a další programy pomoci Spojených států, začala hledat novou roli již v 50. letech. IMF sice přes chaotické začátky na konci 40. let začal koncem 50. let plnit zamýšlenou funkci garanta brettonwoodského systému pevných směnných kurzů, ovšem tento systém se počátkem 70. let rozpadl pod tíhou závažných problémů ekonomiky Spojených států. Obě instituce si tak postupně musely začít hledat nové role, přizpůsobovat a reformovat svou činnost v měnící se globální hospodářské a politické situaci. Světová banka se zaměřila na rozvoj a vymýcení chudoby, Fond na dohled nad měnovou (a vlastně celou ekonomickou) politikou svých členů, nad světovým finančním trhem a na poskytování finanční pomoci zemím trpícím hospodářskými problémy výměnou za reformy.

Diskuze o reformě brettonwoodských institucí se však nevedly a nevedou pouze v nich samotných, již od 70. let se otázkami změn IMF a WB zabývá mezinárodní společenství i na půdě OSN. Ačkoliv se vyjádření Valného shromáždění k jejich činnosti v průběhu času mění s tím, jak se vyvíjí situace světové ekonomiky a také činnost Fondu a Světové banky, všechny relevantní rezoluce upozorňují na nedostatečnou reflexi změn ve světové ekonomice v jejich řídicí struktuře. Přes všechny reformy si totiž rozvinuté země zachovávají disproporční vliv na chod a rozhodování brettonwoodských institucí. Díky tomuto vlivu mohou například již sedm desetiletí naplňovat nepsanou dohodu, že IMF vede Evropan a WB občan USA. Spojené státy samotné navíc mohou vetovat některá rozhodnutí obou institucí.

Valné shromáždění OSN, kde na rozdíl od brettonwoodských institucí mají všichni členové stejný hlas, ale mají za to, že zesílení hlasu rozvíjejících se ekonomik je nejen spravedlivé, ale povede také ke zlepšení fungování IMF a WB. Diskuze se na půdě Druhého výboru, kam Valné shromáždění deleguje hospodářské a finanční otázky, nezaměřují pouze na problémy rozhodování a řízení brettonwoodských institucí, ale i na analýzu jejich činnosti a role při dosahování rozvojových cílů.

¹⁷⁰ Selected Decisions and Selected Documents of the IMF: Agreement Between the United Nations and the International Monetary Fund. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=DN15>

¹⁷¹ United Nations and International Bank for Reconstruction and Development: Protocol concerning the entry into force of the Agreement between the United Nations and the International Bank for Reconstruction and Development. Signed at New York, on 15 April 1948. *United Nations Treaty Series: Treaties and international agreements registered or filed and recorded with the Secretariat of the United Nations*. Volume 16. s. 341-359. Dostupné také z: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%2016/v16.pdf>

Otázky pro tvorbu stanoviska a přípravu dokumentu

- Do jaké míry je pro Váš stát činnost IMF a WB důležitá? Má Váš stát k jejich činnosti výhrady? Přijímá Váš stát pomoc od některé z těchto institucí?
- Má Váš stát v brettonwoodských institucích dostatečnou váhu vzhledem ke své ekonomické síle?
- Má být podle názoru Vašeho státu rozhodovací struktura Světové banky reformována podobně jako v případě IMF?
- Co soudí Váš stát o výjimečném postavení Spojených států v obou brettonwoodských institucích?
- Jak se Váš stát staví ke způsobu výběru hlav brettonwoodských institucí?
- Mají brettonwoodské instituce podle Vašeho státu zesílit svou činnost v nějaké oblasti, či mají rozšířit nějakým specifickým způsobem svou roli?
- Žádá Váš stát hlubší reformu brettonwoodských institucí, případně celého mezinárodního měnového a finančního systému?

Seznam doporučených zdrojů

Oficiální stránky IMF (www.imf.org)

Tyto stránky představují rozcestník ke všem oficiálním informacím o Mezinárodním měnovém fondu – od přehledů historie, informací o aktivitách Fondu až po oficiální dokumenty z jednání jeho výkonných orgánů.

Factsheets IMF (www.imf.org/en/about/factsheets)

Na této stránce se nacházejí odkazy na všechny přehledy informací na témata týkající se Fondu.

Reformy kvót a řízení IMF

(www.imf.org/external/np/fin/quotas/pubs/index.htm)

Na této stránce naleznete dokumenty týkající se změn ohledně kvót a rozhodovacích procesů v posledních letech, to zahrnuje zejména reformy z let 2008 a 2010.

Oficiální stránky Světové banky (www.worldbank.org)

Na těchto stránkách můžete nalézt odkazy na všechny relevantní informace o Světové bance.

Oficiální stránky Druhého výboru (www.un.org/ga/second/)

Akční Agenda z Addis Abeby (www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf)

Závěrečný akt Čtvrté konference Spojených národů o financování pro rozvoj je posledním dokumentem zabývajícím se reformou brettonwoodských institucí, který byl schválen přímo zástupci vlád téměř všech států světa. Tématu se věnuje v bodech 104, 106 a 107.

Rezoluce Valného shromáždění 70/188

(http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/188)

Nejnovější rezoluce Valného shromáždění, která se reformou brettonwoodských institucí zabývá, zejména pak v bodech 15, 17, 21 a 22. Za přečtení stojí i rezoluce a dokumenty zmíněné v její preambuli.

Seznam použitých zdrojů

- A Timeline of WWII (1939-1945). In: What did you do in the War, Grandma?: An Oral History of Rhode Island Women during World War II [online]. Brown University, 1997 [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: http://cds.library.brown.edu/projects/WWII_Women/NewTimeline.html
- BORDO, Michael D. The Bretton Woods International Monetary System: A Historical Overview. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993, s. 3-108. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905. Dostupné také z: <http://www.nber.org/chapters/c6867.pdf>
- BORDO, Michael D. a Harold JAMES. The International Monetary Fund: Its Present Role in Historical Perspective. *NBER Working Paper No. 7724*. National Bureau of Economic Research, 2000. Dostupné také z: <http://www.nber.org/papers/w7724.pdf>
- BOUGHTON, James M. A New Bretton Woods? *Finance & Development*. Washington D.C., 2009, 46(1). ISSN 0015-1947.
- DOMINGUEZ, Kathryn M. The Role of International Organizations in the Bretton Woods System. BORDO, Michael D. a Barry EICHENGREEN (eds.) *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993. National Bureau of Economic Research project report. ISBN 9780226066905.
- EGAN, Louise a Anna YUKHANANOV. G20 gives U.S. year-end deadline for IMF reforms. *Reuters: Economic News* [online]. 2014 [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-g20-economy-idUSBREA3A1FC20140411>
- GILPIN, Jean M. International Monetary System. *Global political economy: understanding the international economic order*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2001, s. 234-260. ISBN 9780691086774.
- HATTON, Timothy J., et al. Labour Markets in Recession and Recovery: The UK and the USA in the 1920s and 1930s. *The Great Depression of the 1930s: Lessons for Today*, 2012, 328-357.
- HOUSE, Brett. It's the US that has the most to lose if Congress keeps blocking IMF reform. In: *Quartz: Republican Guard* [online]. 2015 [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://qz.com/342144/its-the-us-that-has-the-most-to-lose-if-congress-keeps-blocking-imf-reform/>
- JAMES, Harold. The multiple contexts of Bretton Woods. *Oxford Review of Economic Policy*, 2012, 28.3: 411-430. Dostupné také z: https://www.princeton.edu/system/files/research/documents/james_the_multiple_contexts_of_bretton_woods.pdf
- Introduction. KAPUR, Devesh, John P. LEWIS a Richard WEBB. *The World Bank: Its First Half Century*. Volume I. Washington, D.C.: Brookings Institution, 1997, s. 1-56. ISBN 0815752369. Dostupné také z: <http://documents.banquemondiale.org/curated/fr/313081468322727631/pdf/578750PUB0v10W10Box353775B01PUBLIC1.pdf>
- KAHLER, Miles. The United States and the International Monetary Fund: Declining Influence or Declining Interest? KARNIS, Margaret P. a Karen A. MINGST (eds.) *The United States and multilateral institutions: patterns of changing instrumentality and influence*. London: Routledge, 1992, s. 91-114. ISBN 9780415081108.

KEATING, Joshua E. Why Is the IMF Chief Always a European? *Foreign Policy* [online]. 2011 [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2011/05/18/why-is-the-imf-chief-always-a-european/>

PELLS, Richard H. a Christina D. ROMER. Great Depression. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Great-Depression>

REINHART, Carmen M. a Christoph TREBESCH. The International Monetary Fund: 70 Years of Reinvention. *NBER Working Paper No. 21805*. National Bureau of Economic Research, 2015. Dostupné také z: <http://www.nber.org/papers/w21805.pdf>

SPIEGEL, Peter. Latin American countries rail against IMF over Greek bailout. In: *Financial Times: Eurozone Economy* [online]. 2013 [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/41aebbb4-f9cb-11e2-b8ef-00144feabdco>

STEIL, Benn. *The battle of Bretton Woods: John Maynard Keynes, Harry Dexter White, and the making of a new world order*. Princeton: Princeton University Press, 2013. ISBN 9780691149097.

VAROUFAKIS, Yanis. Imagining a New Bretton Woods. *Project Syndicate* [online]. 2016 [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.project-syndicate.org/commentary/imagining-new-bretton-woods-by-yanis-varoufakis-2016-05>

Dokumenty z Brettonwoodské konference

Proceedings and Documents Issued at the Conference: Invitation of the United States of America to the Conference. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 3-5. Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

Proceedings and Documents Issued at the Conference: Regulations of the United Nations Monetary and Financial Conference. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 9-17. Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

Proceedings and Documents Issued at the Conference: President Roosevelt's message. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 71. Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

Proceedings and Documents Issued at the Conference: Secretary Morgenthau's address after elected Permanent President of the Conference. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 79-83. Dostupné také z: https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

RASMINSKY, Louis. Proceedings and Documents Issued at the Conference: Report of Commission I (International Monetary Fund) to the Executive Plenary Session, July 21, 1944. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 864-870. Dostupné

také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

THEUNIS, Georges. Proceedings and Documents Issued at the Conference: Report of Commission II (International Bank for Reconstruction and Development) to the Executive Plenary Session, July 21, 1944. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 1100-1105. Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

Proceedings and Documents Issued at the Conference: Final Act. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 927-942. Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

Proceedings and Documents Issued at the Conference: Annex A of the Final Act. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 942-984. Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

Proceedings and Documents Issued at the Conference: Annex B of the Final Act. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 984-1014.

Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

Proceedings and Documents Issued at the Conference: Annex C of the Final Act. Proceedings and Documents of the United Nations Monetary and Financial Conference, Bretton Woods, New Hampshire, July 1-22, 1944. Volume I. Washington: United States Government Printing Office, 1948, s. 1014-1015.

Dostupné také z:

https://fraser.stlouisfed.org/docs/publications/books/1948_state_bwood_v1.pdf

Dokumenty Mezinárodního měnového fondu

Articles of Agreement of the International Monetary Fund. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/index.htm>

Fifteenth General Review of Quotas: Report of the Executive Board to the Board of Governors. *International Monetary Fund* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2016/020116.pdf>

Governance: Governance Structure. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/govstruct.htm>

History: Cooperation and reconstruction (1944-71). *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/histcoop.htm>

History: The end of the Bretton Woods System (1972-81). *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/histend.htm>

History: Debt and painful reforms (1982–89). *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/histdebt.htm>

History: Societal Change for Eastern Europe and Asian Upheaval (1990–2004). *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/histcomm.htm>

History: Globalization and the Crisis (2005 - present). *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about/histglob.htm>

How the IMF Makes Decisions. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/govern.htm>

IMF Chronology. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/exr/chron/chron.asp>

IMF Executive Directors and Voting Power. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/eds.aspx>

IMF Lending. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/howlend.htm>

IMF Members' Quotas and Voting Power, and IMF Board of Governors. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/members.aspx>

IMF Quotas. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/07/14/12/21/IMF-Quotas>

IMF Surveillance. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/surv.htm>

IMF Survey: IMF Board Approves Far-Reaching Governance Reforms. *International Monetary Fund: IMF News Articles* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2010/NEW110510B.htm>

Issues Brief: Reform of IMF Quotas and Voice: Responding to Changes in the Global Economy. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2008/040108.htm>

KRUEGER, Anne O. Evolution not Revolution: The Changing Role of the IMF in the Global Economy. In: *International Monetary Fund: News: Speeches* [online]. 2006 [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/spo22306>

Our work. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/about.htm>

Press Release No. 15/573: IMF Managing Director Christine Lagarde Welcomes U.S. Congressional Approval of the 2010 Quota and Governance Reforms. *International Monetary Fund: IMF News Articles* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2015/pr15573.htm>

Selected Decisions and Selected Documents of the IMF: Agreement Between the United Nations and the International Monetary Fund. *International Monetary Fund: About the IMF* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=DN15>

Special Drawing Right SDR. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/sdr.htm>

Technical Assistance and Training. *International Monetary Fund: Factsheets* [online]. [cit. 2016-08-25]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/tech.htm>

Dokumenty Skupiny Světové banky

About ICSID. *International Centre for Settlement of Investment Disputes: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<https://icsid.worldbank.org/apps/ICSIDWEB/about/Pages/default.aspx>

Financial Crisis: What the World Bank Is Doing. *World Bank: Topics* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/financialcrisis/bankinitiatives.htm>

History. *International Development Association: Who we are* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://ida.worldbank.org/about/history>

History. *Multilateral Investment Guarantee Agency: Who we are* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <https://www.miga.org/who-we-are/history/>

History. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/history>

How Does IDA Work? *International Development Association: Who we are* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://ida.worldbank.org/about/how-does-ida-work>

IFC History. *International Financial Corporation: About IFC* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/about+ifc_new/ifc+history

IBRD Articles of Agreement. *World Bank: About Us* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,contentMDK:20049557~pagePK:51123644~piPK:329829~theSitePK:29708,00.html>

Interactive Timeline. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/wb/about/timeline.htm?iframe=true&width=1020&height=620>

Law and Development: About the World Bank. *World Bank: Topics* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://web.archive.org/web/20110603022644/http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTLAWJUSTICE/0,,contentMDK:22218626~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:445634,00.html>

Organization. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership>

Organization: Boards of Directors. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/directors>

Organization: Boards of Governors. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/governors>

Organization: Subscriptions and Voting Power of Member Countries in IBRD. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z:

<http://siteresources.worldbank.org/BODINT/Resources/278027-1215524804501/IBRDCountryVotingTable.pdf>

Organization: Voting Powers. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/votingpowers>

Organization: Voting Power of Executive Directors in IBRD. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/BODINT/Resources/278027-1215524804501/IBRDEdVsVotingTable.pdf>

The World Bank Group and the United Nations: Working Together for Development [online]. World Bank Group, 2013, s. 8 [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.un.org/esa/ffd/ffd3/wp-content/uploads/sites/2/WBG-UN-Brochure.pdf>

What We Do. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do>

World Bank Group Archives: History. *World Bank: About* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/archives/history>

World Bank Group Archivists' Chronology 1944-2013 [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://pubdocs.worldbank.org/en/186241442500110286/PDF-World-Bank-Group-Archivists-Chronology-1944-2013.pdf>

Dokumenty Organizace spojených národů

United Nations and International Bank for Reconstruction and Development: Protocol concerning the entry into force of the Agreement between the United Nations and the International Bank for Reconstruction and Development. Signed at New York, on 15 April 1948. *United Nations Treaty Series: Treaties and international agreements registered or filed and recorded with the Secretariat of the United Nations*. Volume 16. s. 341-359. Dostupné také z: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%2016/v16.pdf>

General Assembly resolution 2806, *The international monetary situation*, A/RES/2806(XXVI) (14 December 1971). Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/2806\(XXVI\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/2806(XXVI))

General Assembly resolution 3084, *Reform of the international monetary system*, A/RES/3084(XXVIII) (6 December 1973) Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3084\(XXVIII\)&Lang=E&Area=RESOLUTION](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3084(XXVIII)&Lang=E&Area=RESOLUTION)

General Assembly resolution 3202, *Reform of the international monetary system*, A/RES/3202(S-VI) (1 May 1974) Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3202\(S-VI\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3202(S-VI))

General Assembly resolution 50/91, *Global financial integration*, A/RES/50/91 (20 December 1995) Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/50/91

General Assembly resolution 55/186, *Towards a strengthened and stable international financial architecture*, A/RES/55/186 (20 December 2000) Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/55/186

General Assembly resolution 70/188, *International financial system and development*, A/RES/70/188 (22 December 2015) Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/188

Second Committee: List of agenda items and their periodicity. *General Assembly of the United Nations: Main Committees* [online]. [cit. 2016-08-26]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/ga/second/70/periodicity.shtml>

Monterrey Consensus of the International Conference on Financing for Development: The final text of agreements and commitments adopted at the International Conference on Financing for Development Monterrey, Mexico, 18-22 March 2002. United Nations,

2003. Dostupné také z:
<http://www.un.org/esa/ffd/monterrey/MonterreyConsensus.pdf>

Doha Declaration on Financing for Development: outcome document of the Follow-up International Conference on Financing for Development to Review the Implementation of the Monterrey Consensus: The final text of agreements and commitments adopted at the Follow-up International Conference on Financing for Development to Review the Implementation of the Monterrey Consensus Doha, Qatar, 29 November - 2 December 2008. United Nations, 2009. Dostupné také z:

http://www.un.org/esa/ffd/doha/documents/Doha_Declaration_FFD.pdf

Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development: The final text of the outcome document adopted at the Third International Conference on Financing for Development (Addis Ababa, Ethiopia, 13–16 July 2015) and endorsed by the General Assembly in its resolution 69/313 of 27 July 2015. New York: United Nations, 2015. Dostupné také z: http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

 www.studentsummit.cz	 www.facebook.com/studentsummit
 summit@amo.cz	 www.twitter.com/studentsummit
 www.instagram.com/praguestudentsummit	 www.youtube.com/studentsummitcz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

 +420 224 813 460	 www.facebook.com/AMO.cz
 www.amo.cz	 www.twitter.com/amo_cz
 info@amo.cz	 www.linkedin.com/company/amocz
 Žitná 608/27, 110 00 Praha 1	 www.youtube.com/AMOCz

Autoři

Autor: Jakub Kopřiva

Imprimatur: Filip Jelínek

Odborná spolupráce: Jan Pivoda

Jazyková úprava: Tomáš Krause, Václav Malina, Jana Fialová

Technická úprava: Jan Hlaváček

Background report slouží jako vzdělávací materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

Generální partner

